

3

to nej ...

TŘEBOŇ

TŘEBOŇSKO, NOVOHRADSKO

MCU ©

NOVÉ
VYDÁNÍ

Visit**Trebbon**.cz
online průvodce

Zámek Třeboň – salón knížete Adolfa Josefa ze Schwarzenbergu

to nej...

TŘEBOŇ

TŘEBOŇSKO, NOVOHRADSKO

to nej...

STÁTNÍ ZÁMEK TŘEBOŇ 11

STARÁ RADNICE19

PIVOVAR REGENT.....22

SCHWARZENBERSKÁ HROBKA 23

DŮM ŠTĚPÁNKA NETOLICKÉHO25

VODÁRENSKÁ VĚŽ25

LÁZNĚ..... 26

ZLATÁ STOKA..... 27

RYBNÍK SVĚT28

RYBNÍK ROŽMBERK 33

VisitTrebon.cz

Tradice výlovů rybníků na Třeboňsku sahá až do 13. století

TŘEBOŇ

Vydavatel: Vydavatelství MCU s. r. o.
Chvalšinská 242, 381 01 Český Krumlov
Tel.: +420 387 428 360, info@mcumedia.cz, www.mcumedia.cz

Technická redakce: Radek Eliášek

Text: Jan Eliášek, recepty Petr Stupka

Foto: L. Sváček, K. Sváčková, J. Eliášek, P. Patočka, P. Šnokhausová, J. Zahradníková
archiv Vydavatelství MCU s. r. o.

Mapy: Kartografie Praha

Sazba, grafická úprava: Pavel Dvořák

Odpovědný redaktor: Jan Eliášek

Inzerce: Petra Prajer, Hana Žáčková

Administrace www.VisitTrebon.cz: info@mcumedia.cz

Vydání 1., Český Krumlov 2010 (dotisk 2022), 60 stran

Reprodukce kterékoliv části této publikace je možná pouze s předchozím písemným souhlasem vydavatele. Všechna práva vyhrazena.

© Vydavatelství MCU, 2022

ISBN: 978-80-7339-152-2

OBSAH

TŘEBOŇ – MĚSTO PĚTILISTÉ RŮŽE, KAPRŮ A LÁZNÍ.....	5
HISTORIE MĚSTA.....	6–10
PROCHÁZKY TŘEBONÍ.....	11–23
LÁZEŇSTVÍ.....	26
RYBNÍKÁŘSTVÍ A RYBÁŘSTVÍ NA TŘEBOŇSKU	27–29
ZAJÍMAVÁ MÍSTA V BLÍZKOSTI TŘEBONĚ.....	30–40
ŘEKA LUŽNICE A VODNÍ TURISTIKA	41
CYKLOTURISTIKA.....	42–43
NOVOHRADSKO, BOROVANSKO, TRHOSVINENSKO	44–50
RECEPTY Z TŘEBONĚ.....	51
KULTURA A PRAVIDELNÉ AKCE V TŘEBONI	52
SEZNAM MUZEÍ A EXPOZIC.....	53

*Třeboňsko je nejen krajem rybníků a kaprů,
ale přeje i cykloturistice*

TŘEBOŇ MĚSTO PĚTILISTÉ RŮŽE, KAPRŮ A LÁZNÍ

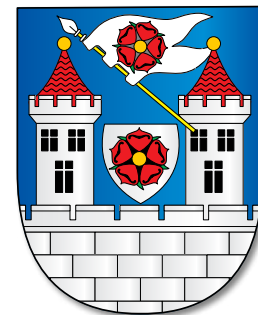
Jihočeské město Třeboň se díky své poloze uprostřed **chráněné krajinné oblasti, historickému jádru a lázeňským procedurám** stalo jednou z nejpopulárnějších domácích turistických destinací současnosti. Je obklopeno rybníky a lesy **Třeboňské pánve** (400 až 500 m n. m.) a leží nedaleko rakouských hranic, mezi Českými Budějovicemi a Jindřichovým Hradcem.

Historie Třeboně se začala psát již ve **12. století**. Unikátní a dochovaný historický komplex zámku s měšťanskými domy, zahrnující také augustiniánský klášter s kostelem či opevnění s městskými branami, vznikl díky bohatství pánů, jejichž prosperita a moc se odrážela v honosných přestavbách sídla v reprezentativní rezidenci. Roku **1976** bylo město prohlášeno **městskou památkovou rezervací**.

Okolní, původně nehostinné mokřady a bažiny proměnily za staletí lidské ruce v oblast důmyslných rybníčních soustav, vyhledávanou pro své unikátní přírodní biotopy vědci a pro svůj unikátní půvab milovníky přírody. V roce 1977 bylo Třeboňsko, přestože se nejedná o původní krajinu, ale o krajinu od středověku utvářenou člověkem, zařazeno na seznam čtyř set biosférických **rezervací UNESCO**. Roku 1979 byla vyhlášena **Chráněná krajinná oblast Třeboňsko (700 km²)**.

Víte, že...

*K moderním symbolům Třeboně jistě patří také **jízdní kolo** jako prostředek k oblíbenému trávení aktivní dovolené, a vůně linoucí se z komínů místního **pivovaru Regent**, doprovozující vaření zlatavého moku.*

***Wittingau**, nebo také **Witknow**, **Witgenowe** – tak zněl název původní osady, pojmenované v němčině po svém držiteli jako „**Vitkūv luh**“. Název **Třeboň** je pravděpodobně odvozen od slova **tříbit**, ve smyslu tříbit půdu, tj. vykácet, vysekat a kultivovat. Český název Třeboň se objevuje již ve 14. století – poprvé doloženo roku **1365**.*

Třeboň výstižně charakterizují tři symboly: **pětিলistá růže, kapr a lázně**.

Pětिलistá růže poukazuje na starobylost města, především na období největšího rozvoje za vlády Rožmberků.

Třeboňský kapr – v okolí Třeboně je více než **500 rybníků** v šestnácti navzájem propojených soustavách. Zdejší oblast je **největším producentem sladkovodních ryb** nejen v České republice, ale i v **Evropě**.

Tradice **lázeňství** se datuje již od roku 1883, kdy se k léčebným kúram začaly využívat místní přírodní zdroje, zejména rašelina. Dnešní moderní lázeňský komplex se zaměřuje na léčbu nemocí pohybového ústrojí, ale také na relaxační pobyty.

Ať už do Třeboně zavítáte z jakéhokoli důvodu, přejeme vám příjemné zážitky!

HISTORIE MĚSTA (OD POL. 12. STOL.)

Historii Třeboně si nejlépe přiblížíme na pozadí pěti šlechtických rodů, v jejichž vlastnictví se město postupně ocitalo.

PÁNI Z LANDŠTEJNA (DO ROKU 1366)

Třeboň vznikla kolem **poloviny 12. století** jako malá osada v hlubokých pohraničních lesích. Díky výhodné poloze u obchodní cesty, která spojovala české a rakouské území, se zde usazovali řemeslníci a obchodníci a postupně z ní vytvořili **hospodářské středisko** oblasti. Třeboň a rozsáhlé území okolo ní získal **Vítek z Prčice** (†1194) – zakladatel mocného rodu Vítkovců, který zastával významné posty v družině českého krále Vladislava II. a vlastnil značnou část tehdy nehostinného a bažinatého kraje jižních Čech. Po krátkém mezidobí, kdy území držel klášter ve Zwettlu, získávají kolem poloviny 13. století Třeboňští páni z Landštejna, jedna z větví rodu Vítkovců. Třeboň se stala

Víte, že...

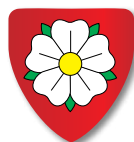
...podle staré pověsti **Vítek z Prčice**, zakladatel rodu Vítkovců, rozdělil rodový majetek při takzvaném „**dělení růží**“ mezi svých pět synů? Rod se tak rozdělil na pět větví, z nichž každá má ve znaku jinou barvu pětilisté růže na jiném pozadí.

centrem panství, byl založen **kostel sv. Jiljí**, vystavěn **hrádek** a začalo se s budováním městského **opevnění** a **vodního příkopu**.

LEGENDA O DĚLENÍ RŮŽÍ

Vítek z Prčice († 1194)

Jindřich	Vítek II.	Vítek III.	Vítek IV.	Sezema (Sezima)
páni z Hradce Rod vymřel 1604	páni z Krumlova Rod vymřel 1302	páni z Rožmberka Rod vymřel 1611	páni z Landštejna a Třeboně Rod vymřel poč. 15. století	páni ze Sezimova Ústí Rod vymřel v pol. 17. století

Vilém z Rožmberka (1535–1592)

Jeden z nejvýznamnějších evropských politiků druhé poloviny 16. století, kandidoval na trůn polského krále a obdržel **Řád zlatého rouna**. Vlady nad rožmberským dominiem se ujal již ve svých 16 letech a postupem doby se mu podařilo nebyvalou měrou rozvinout mnohá hospodářská odvětví včetně rybníkářství. Za tímto účelem povolal do svých služeb **Jakuba Krčína z Jelčan** [str. 28], krumlovského purkrabího. Vilém dbal na hospodářský rozkvět panství – pod jeho vedením se změnila podoba zámku Českého Krumlova, Třeboň a dalších. Na jeho dvoře působilo mnoho významných malířů a hudebníků, ale také např. známý **alchymista Edward Kelley** či **John Dee**.

ROŽMBERKOVÉ (1366–1611)

Za Rožmberků zažila Třeboň období **největšího hospodářského rozvoje** a kulturního rozkvětu. Není divu, Rožmberkové byli **nejmocnějším panským rodem v zemi**, zastávali nejpřednější posty v českém království i u císařského dvora, dokonce se několikrát v historii postavili i proti samotnému králi.

Rožmberkové získali pro Třeboň, poddanské město, tzv. **právo královských měst** a důležité **privilegium dovážet sůl**. Byl založen **augustiniánský klášter** s kostelem a dokončeno opevnění, které spolu s opevněným hradem a okolním bažinatým terénem vytvořilo z Třeboně téměř nedobytnou pevnost. Také proto pak Třeboň úspěšně odolávala útokům za husitských válek.

S vládou **Petra IV. z Rožmberka** (1462–1523) nastal skutečný **rozkvět** treboňského panství. Petr zde začal podporovat hospodářské podnikání

Petr Vok z Rožmberka (1539–1611)

Poslední z rodu Rožmberků a mladší bratr Viléma. Po svém bratru, který zemřel bezdětný, převzal vládu nad rodovým panstvím roku 1592. O deset let později přesídlil do Třeboně, kde vybudoval nádherný renesanční zámek. Zde vytvořil **knihovnu**, jež se svým rozsahem řadila k největším v Evropě. Také jeho sbírka uměleckých předmětů prý byla srovnatelná se sbírkami **Rudolfa II.** Vok zemřel rovněž bez potomků roku **1611**.

Víte, že...

Na erbu **Schwarzenbergů** je useknutá **hlava Turka**, kterému klove oko havran. Je to připomínka toho, že **Adolf ze Schwarzenberga** roku **1599** obdržel titul říšského hraběte a polepšení erbu od císaře Rudolfa II. za dobytí turecké pevnosti **Rábu v Uhrách**.

– vedle těžby kovů to bylo právě rybníkářství. Za účelem zkultivování rybníčních soustav povolal do svých služeb jejich zakladatele **Štěpánka Netolického** [str. 27]. V roce 1505 pak udělil Třeboni **právo vařit pivo** „na věčné časy“, což platí až do dnešních dob.

Zlatý věk Třeboně (období od 2. poloviny 16. století do počátku 17. století) je spojen s **posledními Rožmberky** – **Vilémem**, po králi druhým nejvlivnějším mužem v zemi, a jeho bratrem **Petrem Vokem**. Město získává vzhled **renesančního** reprezentativního sídla, a to i kvůli rozsáhlému požáru, po němž si měšťané museli své domy opět vybudovat. Daří se rybníkářství – rožmberský regent **Jakub Krčín z Jelčan** navázal na dílo Štěpánka Netolického a dobudoval rybníční systém [str. 28]. Založil řadu nových rybníků, např. dnes nejznámější **Svět** a rozlohou největší **Rožmberk**.

V roce 1602 se Třeboň dokonce stala rezidencí posledního rožmberského vladaře **Petra Voka z Rožmberka**, který musel řešit rodové zadlužení prodejem Českého Krumlova a přestěhoval dvůr do Třeboně. Po jeho smrti v roce **1611** město i panství zdědili **Švamberkové**.

ŠVAMBERKOVÉ (1611–1622) HABSBURKOVÉ (1622–1660)

Vlastnictví Třeboně v rukou rodu **Švamberků**, kteří měli v erbu labuť, trvalo jen krátce. Za účast ve **stavovském povstání** proti Habsburkům jim bylo celé **panství zkonfiskováno**, a tak se Třeboň ocitla v držení panovnického rodu **Habsburků**. Válečné škody, které přinesla třicetiletá válka (1618–1648), několik morových epidemií i ničivých požárů patří k temným obdobím města i celého panství.

SCHWARZENBERGOVÉ (1660–1924)

V roce **1660** získal panství zubožené po třicetileté válce kníže **Jan Adolf Schwarzenberg**, schopný politik a diplomat, který se usadil v Čechách. Schwarzenbergové trávili na Třeboni jen část roku a zaměřovali se převážně na budování svého vzkvétajícího zemědělského, lesnického a rybářského panství. V okolí Třeboně vyrostlo mnoho jednot (samot), hájoven, velkostatků a seníků, které dodnes určují malebný ráz krajiny. Schwarzenbergové představili Třeboni jen část roku a záměrovou představu vlastního města paradoxně nastartovaly roku 1723 a 1780 další požáry.

V 19. stol. vzrostl význam regionu díky postavení **první železnice mezi Prahou a Vídní**, která měla zastávku v Třeboni (zavítal sem i císař Franz Josef I.), a díky založení **Bertiných lázní** v roce **1883** místním učitelem Václavem Huckem, které pojmenoval podle své dcery [str. 26]. Třeboň se stala okresním městem a vedle rybníkářského věhlasu si brzy získala jméno i lázeňstvím.

HISTORICKÝ PŘEHLED

Rožmberský mramorový erb od pasovského kameníka Eliáše Hamschwangera z roku 1607 nad vstupním portálem do zámku

1250 – klášter ve Světlé (Zwettel) prodal Vítkův luh Vítkovcům Pelhřimovi a Ojřivovi

1356 – umírá Vilém z Landštejna – moravský hejtmán a pražský purkrabí

1356 – kupují panství Rožmberkové Jošt, Jan, Oldřich a připojují jej ke své rozrůstající se doméně

1367 – Rožmberky založen augustiniánský klášter s farním kostelem

1400 – přibližný vznik Třeboňské madony

1418 – vlády se ujal Oldřich z Rožmberka, pozdější vůdce katolíků v tažení proti husitům

1425 – neúspěšné obléhání města husity

1505 – Petrem z Rožmberka uděleno právo várečné, založení Zlaté stoky a několika zásadních rybníků Petr IV. z Rožmberka (1462–1523), do roku 1499 zemský hejtmán (místokrál v době nepřítomnosti panovníka), opustil veřejný život a začal se věnovat svému panství

1551 – velká morová rána, vladařem se stává Vilém

1562 – při velkém požáru shořelo 48 domů a část zámku; další morová rána

1566 – zrušen treboňský klášter a majetek kláštera připojen k panství

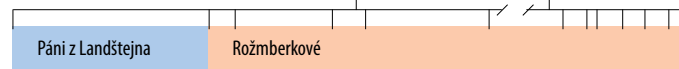
1571–73 – Jakub Krčín buduje hráz nového rybníka Svět – zatopeno celé Nové Město

1584–1590 – Krčín dokončuje rybník Svět a Novou řeku

1592 – umírá Vilém, vlády se ujímá Petr Vok

1602 – Petr Vok stěhuje vladařské sídlo z Českého Krumlova na Třeboň

1611 – vpád pasovských vojsk, umírá Vok, vlády se ujímají Švamberkové

1200	1300	1400	1500	1600

1341 – Třeboň je označována jako město

1365 – poprvé doložen název Třeboň

Rožmberská mince – talar Viléma z Rožmberka. Tento rod byl natolik významný, že razil ve slezském horním městě Rychleby své mince (1582–1595)

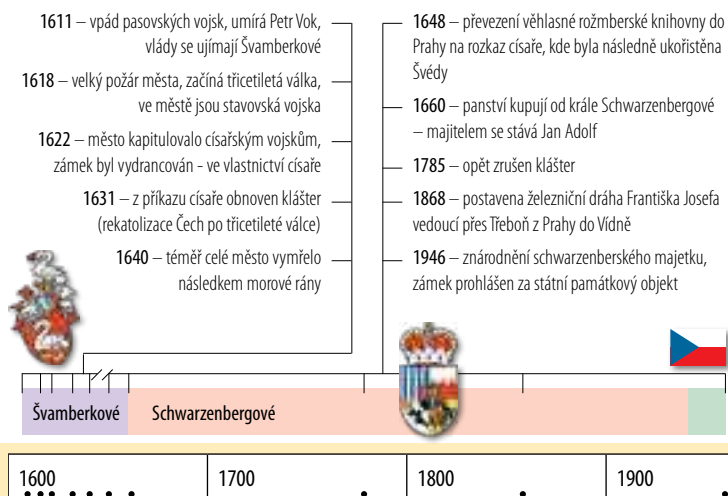
Secesní vodárenská věž Na Kopečku od architekta Jana Kotěry (1909)

20. STOLETÍ A SOUČASNOST

Obě **světové války** přinesly Třeboňsku řadu hospodářských, politických a společenských problémů i oběti na životech stejně jako v celé republice. Významné změny v životě města nastaly v **2. polovině 20. století**, kdy se v Třeboni vedle lázeňství a rybníkářství začal rozvíjet **textilní průmysl** (Otavan) a **zemědělská velkovýroba**, navazující na schwarzenberské hospodaření (státní statek Třeboň). Vznikly nové čtvrti, školní budovy. Třeboň se v roce 1976 stala **městskou památkovou rezervací** a v roce 1979 byla zřízena **Chráněná krajinná oblast Třeboňsko**.

A Třeboň dnes? Město s téměř 10 000 obyvateli žije lázeňstvím a turistikou, na které se váže i bohatá kulturní činnost [str. 52]. Město je právem pyšné na své historické kořeny a krajinu rybníků, která ho obklopuje.

HISTORICKÝ PŘEHLED

Brána zámecké věže je dílem významného italského stavitele A. Ericera, kterého povolal do svých služeb Vilém z Rožmberka

PROCHÁZKY TŘEBONÍ

Viz mapa na obálce.

Centrum Třeboně je dodnes přístupné vždy jen přes jednu z původních bran – **Budějovickou**, **Hradeckou**, nebo **Novohradskou** a za ní **Svinenskou**. Nejvýznamnějšími i nejvýraznějšími historicko-architektonickými komplexy Třeboně jsou zámek a historické jádro města. Začneme prohlídkou zámku:

TŘEBOŇSKÝ ZÁMEK

Masarykovo nám., otevírací doba viz tabulka str. 15, tel.: 384 721 193

www.zamek-trebon.eu

Komplex budov třeboňského zámku pod hrází rybníka Svět se svou rozlohou řadí k **největším v ČR**. Je obklopen zámeckým **parkem v anglickém stylu**, který uprostřed města vytváří příjemnou zelenou oázu a slouží k pořádání různých festivalů a slavností.

V zámku je asi **sto dvacet místností**, a to jak starších renesančních komnat a sálů, tak i moderněji vybavených pokojů obývaných Schwarzenbergy ještě ve 20. století. V prostorách zámku je umístěn badateli vyhledávaný **Státní oblastní archiv** v Třeboni. Jsou zde uloženy velmi vzácné a cenné soubory archiválií od počátku 13. století do současnosti, zejména část unikátního rožmberského archivu uspořádaného koncem 16. století rožmberským archivářem a knihovníkem **Václavem Březanem**. Ze zámeckého parku je také přístupná stálá expozice výstavy **Třeboňsko – krajina a lidé**, od roku 2000 zařazená do celorepublikové sítě Domů přírody.

Třeboňský zámek, jehož komplex budov se svou rozlohou řadí k největším v ČR, je obklopen udržovaným zámeckým parkem. Park je upraven v anglickém stylu a uprostřed města vytváří příjemnou zelenou oázu

Historie zámku, stejně jako samotné Třeboň, je spjata se šlechtickými rody, které zdejší panství postupně vlastnily.

Zámek stojí na místě kamenného **gotického hrádku**, který byl po požáru v roce 1562 téměř zničen. Vilém z Rožmberka tak pověřil italského architekta a stavi-

tele **Antonia Ericeru** (neboli Antonína Vlacha) přestavbou středověkého hradu na **renesanční zámek**. Jako hlavní sídlo Petra Voka z Rožmberka zámek dokončil další italský stavitel **Dominico Cometta**. Jeho dílem je také 110 m dlouhá chodba, vedoucí na původním opevnění až do kostela sv. Jiljí. Za zmínku stojí také **barokní kašna** postavená dle návrhů předního představitele baroka **Pavla Ignáce Bayera**. Po 1. světové válce zůstal zámek opuštěn, několik let sloužil také jako hotel. Za 2. světové války jej zabralo gestapo. Po roce **1947** přešel s celým majetkem Schwarzenbergů do **vlastnictví státu**.

Tematické **prohlídkové trasy** seznamují návštěvníky s osudy majitelů a přibližují každodenní zámecký život v průběhu staletí.

Salon kněžny (trasa B) — útulný pokoj sloužil společenským posezením s rodinou a přáteli

Víte, že...

Václav Březan — rožmberský archivář a knihovník — měl na starost **knihovnu Petra Voka**, která patřila ve své době k největším soukromým knihovnám ve střední Evropě. Čtyřsvazkový katalog obsahoval přes **11 000 titulů** (jedna kniha měla ve své době cenu stáda o 50 kusech). V roce 1648 si knihovnu z Prahy odvezli Švédové jako válečnou kořist na výslovné přání královny Kristiny. Předtím musela být převezena do Prahy na vorech po Vltavě. Dnes se nachází převážně ve švédské Upsale a ve Vatikánu. V Třeboni Václav Březan sepsal **Historii Rožmberskou**, dějiny rodu od počátků po období posledních vládařů.

Renesanční arkády a vstup do Státního archivu Třeboň

ROŽMBERSKÉ RENESANČNÍ INTERIÉRY

Jde o místnosti spojené s osobním i společenským životem **rodu Rožmberků**. Lze zde vidět řadu zajímavých exponátů, např. erby pěti šlechtických rodů, které vlastnily Třeboň, a jejich spřízněných rodů, obraz Bílé paní [str. 14], dobové kameni-

nové a cínové nádoby, vykládané šperkovnice či malířskou výzdobu **Tomáše Třebechovského**. Pozornost návštěvníků stále budí **fraucimor**, místnost, kde trávily čas dámy dělající společnost zámecké paní, nebo alchymistická dílna připomínající pobyt věhlasných alchymistů Dr. Johna Dee a Edwarda Kellyho na třeboňském

Dvořanská světnice (trasa A) — malířská výzdoba od Tomáše Třebechovského zpodobňuje erby Rožmberského rodu a jeho spřízněných rodin, své erby později doplnili i Švamberkové

zámku. Nápis nad oknem v jedné z místností připomíná smrt Petra Voka, který na zámku zemřel 6. listopadu 1611.

SOUKROMÁ SCHWARZENBERSKÁ APARTMÁ

Dýchne na nás monumentalita baroka, střídavost empíru i hravost historizujících slohů. Zajímavé je sledovat, jak se dobové technické vynálezy a móda projevovaly v zařizování pokojů, pracoven a ložnic, neboť zámečtí pánové byli velice progresivní. Dobové interiéry doplňují sbírky obrazů všech stylů s portréty a loveckými scénami, vzácný porcelán, křišťálové sklo a osobní předměty majitelů (např. trofeje z cest do Afriky). Seznámíme se tak se všemi významnými členy rodu, jako byl např. Jan Adolf I. a II. či Josef Adam.

PSÍ KUCHYNĚ, KONÍRNA A KASEMATY

Prohlídka ukazuje zajímavosti ze života na zámku, např. kuchyní a byt psovoda nebo jezdecké a lovecké předměty. Vchod do podzemního obranného systému může být další zastávkou při objevování zámku.

Víte, že...

...na třeboňském zámku, podobně jako na dalších **hradech Rožmberků**, se občas zjevuje **Bílá paní**? Bohuslav Balbín založil tradici, podle které je spojována s **Perchtou z Rožmberka** (†1476; na obrázku). Ta žila nešťastný život na mikulovském dvoře svého manžela, Jana z Lichtenštejna, který ji podle pověstí před smrtí proklel. Je-li postava Bílé paní spatřena v bílých rukavičkách, ohlašuje prý radostné události, černé rukavice naopak znamenají blízkost smrti a červené varují před požárem.

Fraucimor

Jídelna (trasa B) – na stolech třeboňských pánů nechybělo exotické ovoce jako olivy či fíky a stolování podléhalo dvorní etiketě

Ozdobné kování
z okenních mříží
třeboňského
zámku s pětistou
rožmberskou růží

trasa A – Rožmberské renesanční interiéry

1. 6.–30. 6. út–ne: 9.00–16.30

1. 7.–31. 8. po–ne: 9.00–16.30

1. 9.–31. 10. út–ne: 9.00–15.30

zbývající část roku a aktuální informace viz:
www.zamek-trebon.cz

trasa B – Soukromá schwarzenberská apartmá

1. 6.–30. 6. út–ne: 9.00–16.30

1. 7.–31. 8. po–ne: 9.00–16.30

1. 9.–31. 10. út–ne: 9.00–15.30

zbývající část roku a aktuální informace viz:
www.zamek-trebon.cz

trasa C – Konírna, psí kuchyně, kasematy

4. 6.–26. 6. so–ne: 9.00–16.30

1. 7.–31. 8. út–ne: 9.00–16.30

po zbývající část roku okruh **uzavřen**

aktuální informace
o návštěvních dobách:
www.zamek-trebon.cz

Letecký snímek Třeboně, města ležícího pod hrází rybníka Svět

MĚSTO

délka trvání – cca 45 min. chůze

Vyjdeme-li ze zámku východní branou, ocitneme se v **Krčínově ulici**, která protíná **Žižkovo náměstí**, do dnešních časů nazývané také **Kozí plácek** podle svého původního účelu. Sem totiž jezdily povozy se slámou a senem a zásobovaly hospodářství v zadních traktech městských domů, aby pak podobně cenný náklad odvážely zpátky do polí. Ještě vedle zámku, po levé straně, je dům, který v 16. stol. obýval sám **Jakub Krčín** [str. 28]. Na fasádě protějšího domu jsou jen málo patrné segmenty původní **židovské synagogy**. Na pravé straně Kozího pláčku je **Svinenská brána**, snad nejkrásnější z celého opevnění. Má raně renesanční obloučkový štít a je pokryta psaníčkovým **sgrafitem** [str. 21].

Pokračujeme dále do **ulice Rožmberské**. V této malebné uličce převládají barokní a klasicistní domy. Možná vás překvapí, že

právě tady, na místě dnešního hotelu Myslivna, bývala **obecní šatlava**. V domě čp. 30 napravo je doložena nejstarší **lazebná**, jež pro svůj provoz používala vodu ze Zlaté stoky, protékající podél jejího zadního traktu.

Brána do zámku a k ní přiléhající dům Jakuba Krčina

Na konci Rožmberské ulice se ocitneme na **Masarykově náměstí**. Nejdříve ale zahne doprava – do **Hradecké brány** z let 1525–1527.

Hned za Hradeckou branou obtéká město **Zlatá stoka** [str. 27], složitě vodohospodářské dílo **Štěpánka Netolického** [str. 27], které tudy odvádí vodu z Opatovického rybníka a Mokrych luk a kopíruje východní a severní městské hradby. Procházka po jejím pravém břehu nabízí romantické výhledy na tzv. **Mokrú luku** se seníky, ilustrující místní původní bažinatou krajinu po jedné ruce [str. 32] a stinná zákoutí zadních traktů domů včetně pivovaru po druhé.

My se ale vydáme opačným směrem – stoka zde vytváří lázeňskou kolonádu mezi hradbami a vnějším městem, dojdeme tudy k **Bertiným lázním** [str. 26] a pak podél opevnění **Budějovickou branou** zpět do vnitřního města. Tuto branu, spolu s již zmiňovanou **Dlouhou chodbou** ze zámku, vystavěl ve stylu pozdní renesance **Dominico Cometta**, snad nejvýraznější rožmberský architekt.

Malebná Rožmberská ulice

Víte, že...

... **Mistr třeboňského oltáře** je považován za jednoho z nejvýznamnějších představitelů středoevropské gotické malby? Působil na konci 14. století na dvoře **Václava IV.** a je představitelem tzv. **krásného slohu**, který výrazně ovlivnil mj. vytvořením nového ideálu figury. Kopie dochovaných oltářních desek jsou součástí expozice Městského muzea, originály pak v NG Praha.

KLÁŠTER A KOSTEL SV. JILJÍ

otevřeno denně od 15.00 – výklad s průvodcem, v neděli dopoledne po mši;
tel.: 732 251 103; www.trebon.farnost.cz

Hned za branou se ocitneme vedle komplexu budov gotického **augustiniánského kláštera** a **kostela sv. Jiljí a blahoslavené Panny Marie Královny**. Klášter byl založen roku 1367 a výrazně přispěl k rozvoji vzdělanosti a umělecké tvorby na jihu Čech. Proslulost získaly gotické deskové malby neznámého umělce označovaného jako **Mistr třeboňského oltáře** (dnes v Národní galerii v Praze) a socha **Třeboňské madony** [str. 18].

Víte, že...

Třeboňská madona, shlížející ze sloupu kostela svatého Jiljí, je libeznou matkou, nastavující své dítě ke spáse druhých. Byla vytesána z opuky kolem roku 1400 a patří k nejvýznamnějším gotickým klenotům takzvaného krásného slohu – zařazuje se po bok zásadní madony Krumlovské.

Pohled na zadní trakt kostela sv. Jiljí z Husovy ulice

Kostel byl vystavěn v raně gotickém stylu a téměř, až na barokní přístavbu věže a zaklenutí presbytáře, nedoznal změn. Jeho zvláštností je tehdy **netypické dvoulodí**, často se pak opakující v jihočeských kostelích. Uvnitř se na obou stranách loď dochovaly **fresky z 15. stol.** a náhrobky některých Rožmberků.

Klášter je ke kostelu připojen gotickou křížovou chodbou ze severu. Do dnešního dne se zvenčí dochovala spíše barokní podoba kláštera, jen některé portály a kaple sv. Vincence, původně soukromá kaple Rožmberků, se datují do 14. století. Kašna uprostřed pochází ze 17. stol.

Ještě než odbočíme do **Březanovy ulice**, zahlédneme za kostelem v **Husově ulici** dva domy se štíty typickými pro jihočeské **selské baroko** (čp. 11, Kavárna U Míšků), které v dnešní městské zástavbě působí poněkud nepatříčně, ale mile.

Březanova ulice, lemovaná renesančními a gotickými měšťanskými domy s podloubím, bývala spojnicí zámku a kláštera. Nejzajímavější v této ulici je budova **lékárny** (čp. 118), renesanční dům se

Výhled z věže staré radnice na náměstí je v rámci třeboňské roviny vítanou změnou

sgrafitovou fasádou, který dal vystavět Petr Vok z Rožmberka pro uložení rodinné knihovny, obrazárny a archivu. V přízemí bydlel rožmberský archivář a historik **Václav Březan** [str. 13], jehož připomíná pamětní deska. Za zmínku jistě také stojí rohový, pozdně renesanční dům, tzv. **Vraťislavský** (čp. 84).

NÁMĚSTÍ

Vyjdeme-li z Březanovy ulice, ocitneme se na západní straně **Masarykova náměstí**, hned naproti zámecké bráně s rožmberským erbem. Za svůj protáhly charakter vděčí „rynek“ svému původnímu účelu – tržišti, kolem kterého postupně přibývala měšťanská obydlí. Po každé straně tak lemuje náměstí třináct **měšťanských domů** na podlouhlých gotických parcelách, s typickými renesančními a barokními štíty.

Hned napravo stojí dva domy (čp. 106 a 107) **hotelu Zlatá hvězda**. Jsou spojeny třemi iluzivními novobarokními štíty, které vytvářejí dojem tří budov. Dům čp. 107 má obnovené původní podloubí a zdobené křížové a valené klenby.

Dále jistě již na první pohled zaujme dominantní čtyřpatrová **věž s ochozem** (otevřena celoročně, viz itrebony.cz; tel.: 384 721 169), která z výšky 31 m nabízí nádherný výhled na město a okolí. Byla přistavěna roku **1638** s přispěním císaře Ferdinanda III. jako součást **staré radnice**, vystavěné roku **1562** na místě dvou domů zničených požárem.

Březanova ulice — dům se sgrafitovou fasádou byl vystavěn pro Rožmberskou bibliotéku

Budova bývalé radnice — dnes zde sídlí
Městské muzeum

Současně s radnicí byl tehdy v jejím zadním traktu postaven měštanský pivovar, který byl ale zničen požárem a později přebudován na **městské divadlo**, slavnostně otevřené roku **1833**. Dnes nese jméno českého dramatika **Josefa Kajetána**

V tomto domečku žil v roce 1852 autor
textu naší hymny J. K. Tyl

Hotel Bílý Koníček — atikový štít a loubí —
typický měštanský renesanční dům

Tyla, který v Třeboní krátce pobýval (1852, 1856). V sousedním podloubí sídlí místní **Informační a kulturní středisko Třeboně**, poskytující návštěvníkům veškerý turistický servis.

Z domů na opačné straně náměstí vyniká v jeho dolní části **hotel Bílý Koníček**. Fasáda je prvním dokladem použití renesančního slohu ve městě — nápis na pilíři podloubí je datován rokem 1544. Výjimečný je štít s římsami, cimbuřím a střílnami ve tvaru klíčů. Jeho zdi nedávno vydaly nové tajemství — bustu manželky Jana z Rožmberka Elišky, vytvořenou pravděpodobně v královské Parlérovske huti. Vedle hotelu vede z náměstí ke kostelu úzká malebná ulička, kde bývaly **masné krámy**. Naproti přes ulici, v domě čp. 21, kousek od Hradecké brány, nabízí velkou porci zábavy **Zrcadlové bludiště**.

Uprostřed severní strany náměstí poutá pozornost **dům čp. 89** s dosud zachovanými gotickými prvky a renesančními klenbami v přízemí. V tomto domě původně

Třeboňské městské brány — **Budějovická, Hradecká, Novohradská a Svinenská**, mezi něž také patří brána **Břilická**, která se ale po přestavbách zámku stala jeho součástí a dnes vede do parku

žil **Štěpánek Netolický** [str. 27]. Dnes je využíván jako **obřadní síň** města.

Na náměstí stojí renesanční kamenná **kašna** s reliéfy antických hlav a barokní **mariánský sloup** s prvky klasicismu, jenž je dílem českobudějovického sochaře Leopolda Huebera. Oblíbenou zábavou dětí je lovení ryb, které do kašny vysazují rybáři. Příjemný odpočinek s dobrou kávou, zákuskem a zmrzlinou si můžete dopřát v **cukrárně Jadran** jen pár metrů odsud.

Mezi hotelem **Zlatá hvězda** a obchodním domem **Bílý Beránek** (ten donedávna sloužil jako vzor vhodného zasazení moderní budovy do staré zástavby) je průchod z náměstí zpět na **Kozí plácek**.

Chceme-li se vydat na prohlídku pivovaru nebo na hráz rybníka Svět, půjdeme tímto směrem, projdeme již zmíněnou **Svinenskou branou** a otevře se před námi malé **náměstíčko** zvané **Trocnovské**. Na tomto místě býval coby součást opevnění hluboký příkop s provizorním dřevěným mostem, spojujícím obě brány — Svinenskou za našimi zády se starší **branou Novohradskou**. Dnes je příkop zasypán a z Trocnovského náměstí vede brána do zámekového dvora a proti ní do pivovaru.

Víte, že...

...**sgrafito** je typické pro **renesanci**?
Do druhé vrstvy vlhké omítky se vyškra-
bávaly různé ornamenty, nejčastěji ve
tvaru „**psaníček**“

Pod pivovarem, v původním valu náležejícímu k opevnění, se dnes pasou mufloni

PIVOVAR REGENT

10.00–18.00, prohlídky s průvodcem na objednávku den předem (min. 10 osob) — na vrátnici, nebo na tel.: 384 721 319; Galerie Sladovna otevřena denně mimo pondělí, květen–srpen, 10.00–17.00;

www.pivovar-regent.cz

Nejstarší písemná zmínka o něm pochází již z roku **1379**, tím se řadí k **nejstarším na světě**, a funguje dodnes. Pivo se dosud vaří tradičním českým způsobem za použití moderní špičkové technologie a přírodních surovin.

Pivovar původně zabíral část hradu, později zámku. Jeho výstav za posledních Rožmberků byl zhruba 2 000 hektolitrů piva ročně, za třicetileté války jeho produkce upadala. Po roce 1660 se nová šlechta, původem němečtí Schwarzenbergové, rozhodli vystavět novou budovu pivovaru na místě původní rožmberské zbrojnice. Stavba se započala v 90. letech 17. století a jejími autory byli bratři Di Maggi z Itálie, v letech 1706 až 1709 stavbu dokončili **P. I. Bayer a Domenico Martinelli**.

Po pár krocích od pivovaru na jih se ocitneme na hrázi **rybníka Svět**, druhého největšího treboňského rybníku [str. 28],

odtud vede krásná a stinná alej až k **hrobce Schwarzenbergů** [str. 23], vzdálené cca 1,5 km. Je odtud výhled na celý Svět v celé jeho šíři. Na druhé straně pod hrází je líheň malých kaprů v sádkách **rybářství Třeboň**.

Na hrázi, přímo u **Novohradské brány**, je malé **přístaviště** s parníčkem, který vozí výletníky na „Cestu kolem Světa“. (Denní prohlídky celoročně každý den v letním období až 10× denně. Na prohlídku se můžete vypravit také v nočních hodinách za svitu loučí. Více info na 384 721 319, 777 357 090, www.pivovar-regent.cz.)

V blízkosti přístaviště se dají krmit „ochočení“ kapři

Náš TIP

Když na konci 19. století přestalo z prostorových a taktéž hygienických důvodů vyhovovat rodové pohřebiště Schwarzenbergů v kostele sv. Jiljí, rozhodla se **kněžna Eleonora**, manželka Jana Adolfa II. Schwarzenberga, vybudovat důstojné místo odpočinku zesnulých členů rodu. Založení anglického parku s hrobkou na břehu Světa nebylo jednoduché: místo bylo nejprve třeba odvodnit, neboť se nacházelo pod úrovní hráze rybníka. K tomuto účelu byl vybudován

komplikovaný **odvodňovací systém**, mj. 2 metry hluboký kanál, který stavbu odvodnil a zároveň provzdušnil. Stavbu hrobky vedl knížecí stavitel Karel Kühnel. Stavba v novogotickém stylu prý vyšla na více než **250 000 zlatých** a hotova byla roku 1877, tedy čtyři roky po smrti kněžny Eleonory. Zajímavé je, že srdce zesnulých Schwarzenbergů se uchovávala ve zvláštních schránkách v Českém Krumlově.

SCHWARZENBERSKÁ HROBKA

Tel.: +420 384 722 683

schwarzenberska-hrobka.cz

Konečnou zastávkou na naší procházce je **Schwarzenberská hrobka**, jejíž návštěvu bychom určitě neměli vynechat. Jde o architektonicky promyšlenou **novogotickou stavbu**. Prohlédnout si můžeme **kapli** s oltářem orientovaným nezvykle na jih a také **kryptu** pod ní, kde jsou ve 26 rakvích uloženy ostatky členů schwarzenberského rodu. Kaple hrobky je dnes kulturně využívána, zejména pro **pořádání koncertů**.

otevírací doba

červenec–srpen út–ne: 9.00–16.30

květen, září út–ne: 9.00–15.30

duben, říjen út–ne: 10.00–15.30

zbývající část roku viz:

schwarzenberska-hrobka.cz

TŘEBOŇ – TOP zajímavosti

1. VĚŽ STARÉ RADNICE

Nejkrásnější vyhlídka a Třeboň "jako na dlani" vám ze svého ochozu nabídne 31 m vysoká čtyřboká radniční věž.

2. DIVADLO J. K. TYLA

Útroby moderního foyer skrývají vchod do historického interiéru empírového divadla s malovanou oponou, která je nejstarší funkční v zemi. Samotná budova patří k nejstarším měštanským divadlům vůbec.

3. DŮM ŠTĚPÁNKA NETOLICKÉHO

Perla, kterou nesmíte minout. Dnes je zde Centrum Třeboňského rybníkářského dědictví. Za návštěvu stojí také jedinečné galerijní prostory.

4. DŮM PŘÍRODY TŘEBOŇSKA

Interaktivní stálá expozice „Krajina a lidé“ seznamuje s výjimečným přírodním bohatstvím Třeboňska a nabízí zábavně-naučné aktivity pro návštěvníky všech věkových skupin.

5. VODÁRENSKÁ VĚŽ A GALERIE BUDDHISTICKÉHO UMĚNÍ

Vodárenská věž Na Kopečku je cennou industriální památkou postavenou podle návrhu architekta Jana Kotěry. V objektu se nachází Galerie buddhistického umění se stálou expozicí výtvarného umění Mongolska, Tibetu a Číny. 32 metrů vysoká dominanta poskytuje daleké výhledy do kraje.

TURISTICKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM TŘEBOŇ

Masarykovo náměstí 1, 379 01 Třeboň
+420 384 721 169; info@itrebon.cz

www.itrebon.cz

Víte, že...

LÁZEŇSTVÍ

Lázeňství se v Třeboni rozvinulo díky místnímu bohatému výskytu minerální **rašeliny** a **slatiny**, jejichž účinek je využíván zvláště při léčbě poruch **pohybového ústrojí**. Díky svému příjemnému prostředí jsou však lázně vyhledávány i zdravými lidmi, přijíždějícími za relaxací a odpočinkem.

Lazebnická tradice sahá až do 15. století, kdy hrála důležitou roli jak hygienickou, tak společenskou. Zaslouhou správce schwarzenberského velkostatku Václava

... v Třeboni používaná **slatina** v drčené, naředěné a zahřáté podobě – **v koupeli nebo zábalu** – působí svým tepelným účinkem na prokrvení tkání, regeneraci a relaxaci kloubů, svalů a hydrataci kůže. To vše vede ke snižování bolesti a zlepšení pohyblivosti kloubů. Teplo procedury odeznívá osmkrát pomaleji než ve vodní koupeli a je velmi dobře snášeno.

Horáka, který zřídil roku **1861 lázně na Zlaté stoce**, bylo na středověkou tradici úspěšně navázáno. A lázně v dnešním slova smyslu pak založil v roce **1883** učitel a kronikář **Václav Hucek**, podle jehož dcery **Berty** nesou lázně jméno. Byl podporován Schwarzenbergy mimo jiné tím, že mohl zdarma těžit rašelinu na Vimperkách (rašelinisté nad Světem). Velký zájem hostů vedl roku **1975** k otevření dalšího lázeňského komplexu – sanatoria **Aurora**. Nyní jsou lázně majetkem města Třeboně.

Pomocí **slatiných koupelí** se v lázních léčí především revmatická onemocnění, artrózy, Bechtěrevova choroba a také stavy po operacích páteře.

Promenáda Bertiných lázní vede kolem Zlaté stoky kopírující opevnění vnitřního města

RYBNÍKÁŘSTVÍ A RYBÁŘSTVÍ NA TŘEBOŇSKU

Zdejší oblast je **největším producentem sladkovodních ryb** nejen v České republice, ale i **v Evropě**. Třebonští rybáři obhospodařují celkem 378 rybníků, což obnáší **7 426 ha** vodní plochy. Každý rok se zde vyprodukuje přibližně tři tisíce tun ryb, z nichž plných **95 %** zaujímá **kapr** – odtud jeden ze symbolů města.

Každý podzim se na okolních rybnících odehrávají scénérie navlas podobné těm před čtyřmi sty lety – rybáři na lodích nahánějí ryby do sítí. **Výlovy rybníků** se dnes stávají také zajímavou turistickou a společenskou událostí (přehled výlovů je na www.rybarstvi.cz). Sádky, kam jsou ryby z celého Třeboně sváženy, jsou viditelné ze světské hráze, cestou ke Schwarzenberské hrobce.

Nyní si představme nejvýznamnější osobnosti, jejichž zásluhou se po staletí rašelinisté měnila v důmyslný systém vodních ploch, propojených **Zlatou stokou**.

ŠTĚPÁNEK NETOLICKÝ (1460–1539)

Předchůdce Jakuba Krčina z Jelčan.

10 největších rybníků Třeboně

rybník	rozloha	založen
1. Rožmberk	647 ha	1590
2. Horusický	438 ha	1512
3. Dvořiště	387 ha	1367
4. Velký Tisý	313 ha	1505
5. Zábalský	310 ha	1470
6. Staňkovský	272 ha	1550
7. Svět	214 ha	1571
8. Koclířov	202 ha	1495
9. Bošilecký	200 ha	1355
10. Opatovický	165 ha	1367

Na začátku 16. století vytvořil důmyslný a promyšlený návrh **třeboňské rybníční soustavy**. Jeho nejpozoruhodnějším a nejslavnějším dílem je **Zlatá stoka**, jež napájí a zároveň vypouští všechny hlavní rybníky na Třeboně. Štěpánek Netolický však stavěl nejenom rybníky, ale vynikal i jako projektant a stavitel městských a vojenských budov.

Víte, že...

... **Zlatá stoka**, unikátní a důmyslné dílo **Štěpánka Netolického**, je páteří celé třeboňské rybníční soustavy? Uměle vybudovaný kanál je dlouhý přes **45 km**, se spádem pouhých **32 metrů!** Vytéká z řeky Lužnice a spolu se soustavou dalších menších kanálů přivádí i odvádí vodu z většiny rybníků Třeboně. Na svém konci Zlatá stoka opět ústí do Lužnice. Vybudována byla v letech **1506–1520**, přičemž bylo částečně využito starého kanálu, jenž sloužil jako náhon k mlýnům. Původní označení stoky bylo **Příkop**, teprve Schwarzenbergové začali používat název **Zlatá coby** vyjádření jejího zásadního ekonomického významu pro zdejší rybníkářství.

Víte, že...

...**rybník Svět** o rozloze **214 ha** byl původně dokonce ještě větší? Měřil celých 380 ha, a nazýval se pro neustálé problémy s hrází Nevděk. Po povodni v roce 1611 byl rozdělen na rybníky dva – **Opatovický** a **Svět**. Vybudoval ho **Jakub Krčín z Jelčan** v letech 1571–1573 vystavěním mohutné **hráze dlouhé 1 525 m** a zatopením Svinenského předměstí. Po více než 400 letech od svého založení odolal Svět dokonce náporu rozsáhlé povodně v roce 2002, kdy zadržel téměř 11 milionů m³ vody.

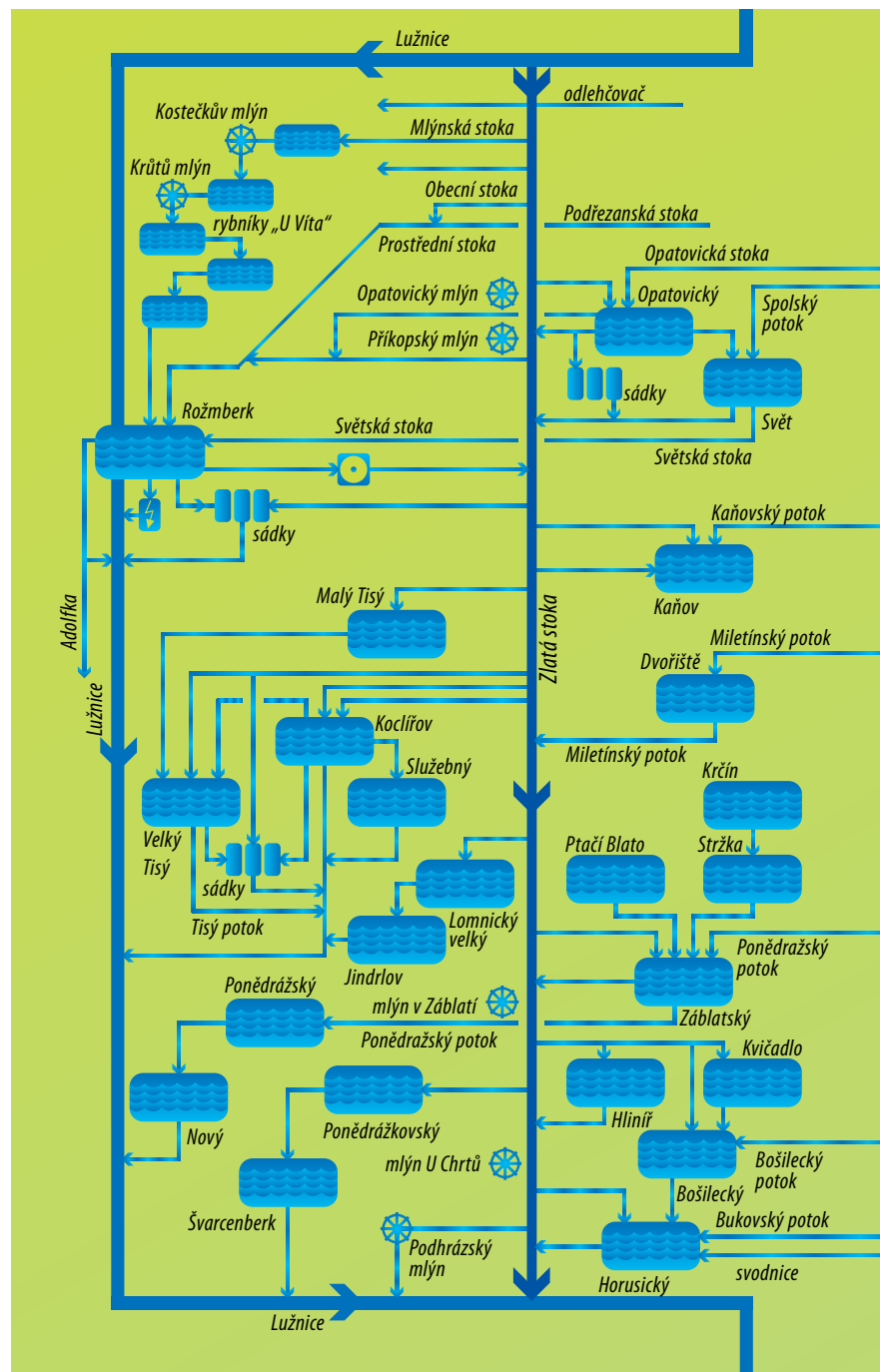
K jeho největším dílům patří **rybník Svět**, **Spolský rybník** a mnohé další. Roku **1584** se pustil do stavby díla, které mu zajistilo nesmrtelnost: **rybníka Rožmberk** [str. 33]. Krčín byl poměrně rozporuplnou osobností, již nelze na jedné straně upřít houževnatost a stavitelskou odvahu, na straně druhé však zároveň nehospodárnost staveb a neuspořádaný osobní život.

Bronzová socha Jakuba Krčina na hrázi rybníka Svět

JAKUB KRČÍN Z JELČAN A SEDLČAN (1535–1604)

Roku **1561** vstoupil do služeb **Viléma z Rožmberka**, tehdy jednoho z nejmožnějších šlechticů v zemi. Krátce na to se stal purkrabím na Krumlově a v roce **1569** byl díky svým mimořádným schopnostem jmenován ve věku pouhých 34 let **regentem** veškerých rožmberských panství. Jakub Krčín budoval pivovary, dvory a ovčiny, ale nejvíce energie napřel k dokončení rozsáhlé soustavy třeboňských rybníků.

Vodohospodářské schéma napájení třeboňských rybníků Zlatou stokou

podle: D. Dykyjová, Třeboňsko – Příroda a člověk v krajinně pětileté různé, ENKI, 2000, str. 34

TŘEBOŇSKO

Nejen Třeboň samotná, ale i její okolí patří díky své zachovalé přírodě a bohatému kulturnímu dědictví k nejkrásnějším a nejzajímavějším oblastem v celé ČR. Díky svému rovinatému charakteru je Třeboňsko ideálním terénem pro pěší i cykloturistiku.

Zdejší kraj, byť poměrně **řídce osídlený**, je krásným příkladem, jak mohou pospolu dokonale fungovat krajina a člověk – lidské působení se tu za staletí zapsalo do krajiny zřetelněji než kdekoli jinde a přesto nepůsobí nikterak rušivě. Průmyslová revoluce se Třeboňsku vyhnula, není

Víte, že...

... přírodní **biotopy** jsou přírodní společenství, vzájemně na sobě závislá, a to jak flóra tak fauna. Vytvářejí specifické prostředí, které se vždy vztahuje k určitému organismu – např. biotopem borovice blatky jsou rašeliníště. Dva ze zdejších biotopů jsou dokonce natolik cenné, že jsou chráněné **Ramsarskou konvencí** – jde o **Třeboňské rybníky** a **Třeboňská rašeliníště**. Unikátní biotopy rybníčních soustav a jejich pobřežní společenstva lákají vzácné **vodní ptactvo**, které zde hnízdí či zastavuje během migrace a jsou také místem výskytu mnoha **endemických rostlin** (například rosnatka masožravá). K významným ohroženým a chráněným živočichům Třeboňska patří především **vydra říční** a **orel mořský**.

Krajina rybníků je plná romantických zákoutí

zde žádný velký průmyslový podnik, o to více je zde zastoupena původní architektura vesniček s prvky **selského baroka**. Je to region natolik unikátní, že nikde jinde u nás a zřejmě ani ve světě neexistuje podobný **vodohospodářský systém**, dokonale využívající charakter krajiny.

Jeho zapojení do zdejší přírody je provedeno tak citlivě, že zde dosud nezmizely ani **původní biotopy**, existující v téže podobě již 800 let. Není tedy náhodou, že velká část Třeboňska byla roku 1979 vyhlášena **chráněnou krajinnou oblastí**.

Hráze rybníků zpevňují kořeny staletých dubů

NAUČNÉ STEZKY

STEZKA ZDRAVÍ TŘEBOŇ – HRÁDEČEK

Délka 3,6 km, nenáročná vycházková trasa s dřevěnými cvičebními prvky, začíná na hrázi Světa v Třeboni. Vhodné i pro cyklisty.

Stežka v bezprostředním okolí Třeboně. Výchozím bodem je parkoviště těsně za **Hradeckou bránou** vedle náměstí. Zpočátku vede stežka podél **Zlaté stoky** okolo **pivovaru**. U **Starého schwarzenberského seníku** se stežka odpojí od Zlaté stoky a pokračuje **Šustovou alejí** přes **Mokré louky** až na **Hrádeček**. Odtud vede po **Nové cestě** podél **Černé stoky** a železniční trati zpět do města.

CESTA KOLEM SVĚTA – NAUČNÁ STEZKA

Délka 12 km, nenáročná vycházková trasa, začíná na hrázi Světa v Třeboni. Vhodné i pro cyklisty.

Jak název napovídá, jde o uzavřený okruh okolo **rybníku Svět**. Naučná stež-

Z cesty kolem Světa je severozápadně od Třeboně viditelný nejvyšší bod okolí – **Dunajická hora**. Je vysoká 505 m n. m. a z jejího severního okraje je krásný výhled na celou Třeboňskou pánev až k Táboru a Českomoravské vrchovině (viditelný je odsud i rybník Rožmberk).

V lese se nachází zatopený lom a poutní místo s vodním pramenem a křížovou cestou, k nimž se konají každoročně poutě.

ka s **16 informačními panely** s informacemi o vývoji Třeboňska, rybníkářství

Mokré louky a seníky (severovýchodně od Třeboně, vlevo od silnice E551). Zajímavá lokalita o ploše cca 450 ha. Jde o terénní sníženinu, vyznačující se rašelinným podkladem, jehož mocnost je až několik metrů. V dobách, kdy byla plocha rybníku Rožmberk výrazně větší než dnes, byly Mokré louky často zatopeny jeho vodami. Zemědělské obhospodařování tohoto území bez pevného podkladu vyžadovalo zcela specifický přístup – seno bylo odváženo až v zimě, kdy mokrá půda zamrzla a ztuhlala. Mezitím bylo seno uloženo v dřevěných senících, jež na Mokřích loukách stojí dodnes i přes značné stáří (některé pocházejí až z 16. století) a pro svou zachovalost jsou památkově chráněny.

a lázeňství začíná na hrázi Světa. Příjemná cesta po polních a lesních cestách vede přes **rašeliniště Vimperky**. Dostatek odpočinkových zastávek s lavičkami a s krásnými výhledy.

NAUČNÁ STEZKA ROŽMBERK

Délka 22 km, začíná na hrázi Světa v Třeboni, vhodné především pro cyklisty.

Cyklistická naučná stezka po hrázích rybníků, polních cestách a v malé míře po silnicích III. třídy vás provede nádhernou krajinou okolo **rybníka Rožmberk**. Konec naučné stezky je v nedaleké **Staré Hlíně**. Nejzajímavější částí trasy je úsek vedoucí po mohutné a vysoké hrázi rybní-

ka Rožmberk, jež je sama o sobě velkolepým dílem. Impozantní jsou také **staleté duby**, jimiž je hráz lemována a v jejichž dutinách hnízdí mnoho druhů ptáků, v zimním období roku často i vzácný **orel mořský**.

CYKLISTICKÁ NAUČNÁ STEZKA OKOLO TŘEBONĚ

Délka 39 km, začíná na hrázi Světa v Třeboni. Nenáročná trasa. Vhodné hlavně pro cyklisty.

Uzavřený okruh po lesních cestách, hrázích rybníků i po málo frekventovaných silnicích III. třídy, který vám zprostředkuje na **22 informačních tabulích** poznání většiny hlavních přírodních, kulturních a technických zajímavostí Třeboňska. Výchozím bodem je hráz rybníka Svět, cílem pak město Třeboň. Z mnoha zastavení stojí za zmínku mimo rybníka Svět také **Opatovický rybník, Zlatá stoka, jez U Pilaře**, venkovská architektura v obci Lutová, přehrada rybníka Vítek aj.

NAUČNÁ STEZKA VELKÝ LOMNICKÝ

Délka 7 km, začíná v Lomnici nad Lužnicí, směrem na Prahu, cca 12 km od Třeboně. Pozor – nejedná se o okruh, stejnou trasu využijete i k návratu. Vhodné i pro cyklisty.

Výcházková naučná stezka s **12 informačními panely**. Zajímavostí je **pozorovací věž** s krytem, sloužící ke sledování **vodního ptactva**. Stezka seznamuje tu-

Výhled z rybníka Svět

Rožmberk – největší a nejslavnější dílo rybníkáře Jakuba Krčína z Jelčan. Rybník tak obrovský, že je největší nejen v České republice, ale i v celé střední Evropě – na jeho hladině lze dokonce pozorovat zakulacení Země. Jeho plocha činí 489 ha (kdysi byla ještě větší a byla uměle snížena), hráz je dlouhá téměř 2,5 km, vysoká 11,5 m a v základně široká celých 55 m. Svými parametry se tak stavba řadí spíše mezi přehradní nádrže (pod hrází dokonce pracuje malá vodní elektrárna). Objem zadržené vody, již do rybníka přivádí Lužnice, je 6,2 mil. m³. Při stavbě tohoto gigantického díla bylo v letech 1584 až 1590 bez pomoci jakýchkoli technických vymožeností přemístěno tři čtvrtě miliónu kubických metrů zeminy! Rožmberk vznikl zřejmě jako reakce na velkou povodeň, která se v roce 1544 prohnala jižními Čechami a dorazila až do Prahy. Význam a kvalita stavby se však projevil až v nedávné době – při povodni roku 2002 zadržela hráz rybníka, byt' došlo k poškození přelivu, neuvěřitelných 70 miliónů m³ vody (tedy asi desetinásobek běžného stavu) a uchránila tak povodí Lužnice od katastrofy.

risty s historií vzniku Zlaté stoky, rybníků a s jejich významem pro rostlinná a živočišná společenstva.

NAUČNÁ STEZKA VESELSKÉ PÍSKOVNY

Délka 7 km, začíná na parkovišti u pískoven ve Veselí nad Lužnicí, směrem na Prahu, cca 18 km od Třeboně. Vhodné i pro cyklisty.

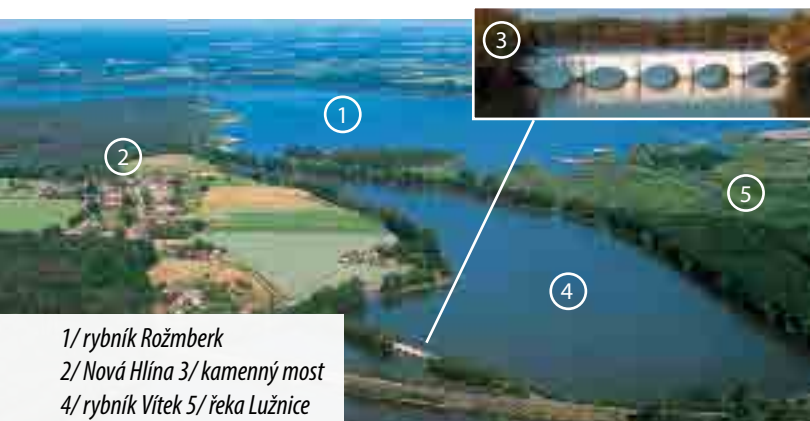
Naučný okruh se **14 informačními panely**. Trasa vede podél umělých jezer, jež

vznikla jako následek těžby písku v letech 1952–1986, dále pokračuje směrem na Vlkov.

NAUČNÁ STEZKA ČERVENÉ BLATO

Délka 4 km, začíná v osadě Jiříkovo Údolí, směrem na Nové Hrady, cca 16 km od Třeboně. Vhodné jen pro pěší turistiku.

Naučná stezka s **6 zastaveními**, které nám zpřístupní přírodní **rezervaci Červené blato** – jedno z nejzajímavějších

1/ rybník Rožmberk
2/ Nová Hlína 3/ kamenný most
4/ rybník Vítek 5/ řeka Lužnice

Když byl v 16. století napuštěn rybník Rožmberk, zaplavila voda mimo jiné také tzv. Moravskou cestu z Třeboně do Jindřichova Hradce. Aby se Rožmberk nemusel zdlouhavě objíždět, nechal Jakub Krčín na místě močálovitého ústí Lužnice, mezi Starou a Novou Hlínou, postavit most z dřevěné kulatiny. Ten byl v historii několikrát stržen povodněmi i válkami, až ho kolem roku 1781 nahradil most kamenný, postavený Schwarzenbergý. Jeho romantická podoba se dochovala dodnes. Je známý z mnohých filmových zpracování (např. film *Všichni moji blízcí*) a v současné době slouží tato národní technická památka pouze pro pěší a cyklisty.

rašeliníšť celé oblasti. Během vycházky se návštěvník seznámí se zdejší specifickou flórou a faunou, téměř identickou s dnešní severskou tundrou. Výchozím bodem trasy je osada **Jiříkovo Údolí**. Příjemná trasa po zpevněných cestách – původních zpevněných chodničkách místních sklářů, těžících zde rašelinu pro své pece.

KRAJINOU RYBNÍKŮ

Délka 30 km, začíná na hrázi Světa v Třeboni. Vhodné pro cyklisty.

Jedna z nejkrásnějších cyklistických tras Třeboňska nás zavede k rybníkům tzv. **Frahelžské soustavy**. Turista postupně mine rybníky se zajímavými názvy: **Naděje, Překvapil, Lásk, dále třetí největší český rybník jménem Horusický** a samozřejmě i největší rybník ve střední Evropě – **Rožmberk**. Za pozornost stojí významná ornitologická rezervace **Velký a Malý**

Tisý, což jsou rybníky s četnými hnízdišti vodních ptáků. Výchozí bod: Třeboň nebo Veselí nad Lužnicí.

Z LIŠOVA K ŽIŽKOVU DUBU

Délka 15 km, začíná v Lišově, směrem na České Budějovice cca 15 km od Třeboně. Vhodné pro cyklisty.

Trasa situovaná na **Lišovsko**, která nás povětšinou lesními cestami dovede až k památnému dubu, u něhož se **Jan Žižka** údajně scházel se svými přáteli a spolumojovníky. Výchozím bodem je **Lišov** (náměstí), dále pokračujeme na **Hůrky**, rozcestí Hůrky, dále k **Žižkovu dubu**, následuje **Velechvín**, rozcestí **Pod Vlčí jámou** a zpět do Lišova. Pohodlné cesty, občas po silnici.

TOTALITA ROZDĚLUJE –NAUČNÁ STEZKA

Délka 6 km, začíná v Borovanech, směrem na Nové Hradce, cca 12 km od Třeboně. Vhodné pro pěší.

Trasa s **9 zastaveními**, jež nás zajímavou formou seznámí s dopady totalitních režimů na krajinu a život lidí. Nechybí dokonale zachovalý **vojenský bunker** (součást prvorepublikového opevnění). Trasa vede krásnou krajinou při **řece Stropnici**. Výchozí a cílový bod: **Borovany – vlakové nádraží**.

CEP

Obec je vystavěna v podobě podkovy (tzv. ves obranná) s návesním rybníkem. První zmínka o ní pochází z roku 1404. Cennou architektonickou dominantou je kaple sv. Jana Křtitele. V Cepu je dodnes udržována řada lidových tradic – poutě, masopusty apod.

www.obeccep.cz

GPS: 48°55'10.202"N, 14°48'26.047"E

PÍSKOVNY U CEPY

Území s řadou mělkých tůní vzniklých po těžbě šterkopisků je dnes stanovištěm řady chráněných druhů živočichů, především obojživelníků, a rostlin – rosnatka, bublinatka.

www.treboňsko.cz

GPS: 48°55'6.641"N, 14°52'50.526"E

DOMANÍN

Obec je poprvé připomínána roku 1367. Z místní starší dřevěné svatyně pocházel gotický obraz Mistra třeboňského oltáře Kladení Krista Pána do hrobu, originál je uložen v Národní galerii. K Domanínu patří i hřbitovní kostelík sv. Jiljí na břehu rybníka Svět, zmiňovaný již v roce 1515. Na hřbitově je mj. pochovaný i cestovatel a spisovatel ing. Jiří Hanzelka.

www.domanin.eu

GPS: 48°58'17.459"N, 14°44'23.404"E

Kostel sv. Bartoloměje v Mladošovicích poblíž Domanína

Víte, že...

O některých rybnících na Třeboňsku se říkalo, že jsou „bezodné“, že nemají žádné dno. Za dávných časů prý v těchto místech kutali stříbro a šachty pod rybníky se potom jednoho dne propadly a bahno nad nimi udělalo vratké víko. I tak se stávalo, že při výlovech se pěšáci propadali pod loviště a nikdo už je nikdy neviděl. Tak aspoň praví pověst o rybníku Ruda u Branné.

PÍSKOVNA DRAČICE

Říčka podhorského charakteru s četnými balvanitými úseky protéká úzkým údolím, které má v některých částech charakter skalnatého kaňonu. Tok Dračice byl v mi-

Pískovna Dračice

Poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie
v Chlumu u Třeboně

nulosti využíván k pohonu hamrů na zpracování železa a jsou zde zachovány zbytky hráze dnes zaniklé vodní nádrže.

www.trebonsko.cz

GPS: 48°53'28.881"N, 14°56'3.856"E

CHLUM U TŘEBONĚ

Zámek obklopený parkem pochází z roku 1719, jeho vlastníkem byl před I. světovou válkou František Ferdinand d'Este, který odtud podnikl osudnou ces-

Přírodní rezervace Bukové kopce

Víte, že...

*Podle legendy se majiteli chlumského panství, **hraběti Adamu Pavlu Slavatovi**, při cestě na mši do Lutové splášili koně. Hrabě se v modlitbě obrátil s prosbou o záchranu života na Pannu Marii. Modlitba byla vyslyšena, koně se uklidnili a vděčný hrabě nechal postavit kostelík zasvěcený Narození Panny Marie.*

tu do Sarajeva, kde byl na něj spáchán atentát. Od barokního zámku vede křížová cesta k poutnímu kostelu Nanebevzetí Panny Marie. Chlum si oblíbil také básník František Hrubín.

www.chlum-ut.cz

GPS: 48°57'40.991"N, 14°55'56.714"E

KLIKOV

Historie obce souvisí se zpracováním železné rudy. Dnes je obec významná výrobou keramiky – je zde několik keramických dílen, které řemeslo pečlivě dokumentují a snaží se udržet jeho tradici. Můžete se zde zúčastnit letních keramických kurzů pro dospělé.

www.hadrava.net, www.klikov.net

GPS: 48°54'19.040"N, 14°54'44.366"E

KOSKY – JEZ PILAŘ

Mezi obcemi Majdalena a Kosky leží na řece Lužnici jeden z nejnebezpečnějších vodáckých jezů – Pilař s nechvalným přízviskem „jez smrti“. Před jezem odbočuje z Lužnice Zlatá stoka.

www.trebonsko.cz

GPS: 48°56'48.055"N, 14°52'51.883"E

LUTOVÁ

Jádro obce s typickou jihočeskou architekturou bylo vyhlášeno vesnickou památkovou zónou. Významnými dominantami Lutové jsou původně gotický kostel Všech svatých z roku 1359 s farou a hřbi-

tov se vzácnou křížovou cestou. Na návrší nad obcí stojí zřícenina barokního kostelíka Narození Panny Marie z roku 1666.

www.trebonsko.cz

GPS: 48°59'24.453"N, 14°54'37.384"E

MYSLIVNA BARBORA

Zde stával poutní kostelík, postavený v 16. století na místě bývalé poustevny. Roku 1786 byl v rámci církevních reforem císaře Josefa II. zrušen. Podle kostelíka dostalo pojmenování celé poleší a také později postavená myslivna.

Křížovatka u myslivny je jednou ze zastávek cyklistické naučné stezky Okolo Třeboně, na informačním panelu seznamuje návštěvníky s historií vývoje osídlení krajiny a s typickou jihočeskou vesnickou architekturou. Za křížovatkou v lese po pravé straně je „psí hřbitov“.

www.trebonsko.cz

GPS: 48°57'14.927"N, 14°49'35.049"E

Náves v Lutové

NOVÁ HUŤ

Z bývalé pohraniční vesnice zbyl jen klasicistní zámek, který patřil chlumeckému panství, před I. světovou válkou ho k odpočinku využíval František Ferdinand d'Este.

www.trebonsko.cz

GPS: 48°55'11.367"N, 14°57'23.538"E

Obávaný jez smrti Pilař na Lužnici má na svědomí bezmála 40 lidských životů

NOVÁ VES NAD LUŽNICÍ

Obec na řece Lužnici zmiňovaná roku 1323. U jezů je dochován klasicistní mlýn, který dnes slouží jako malá vodní elektrárna.

www.novavesnadluznici.cz

GPS: 48°48'38.125"N, 14°55'32.965"E

PŘÍRODNÍ REZERVACE BUKOVÉ KOPCE

Rezervace chrání květnaté bučiny na východním okraji Třeboňské pánve s četnými výchozy krystalinika. V korunách stromů můžete často pozorovat datle, vzácně i krkavce.

www.trebonsko.cz

GPS: 48°55'19.629"N, 14°56'19.056"E

PŘÍRODNÍ REZERVACE ŠIROKÉ BLATO

Lesní, živinami chudé blatkové rašelinště podhorského charakteru leží při hranici s Rakouskem. Jedna z nejceněnějších loka-

lit blatkového boru s podrostem rojovníku bahenního na Třeboňsku je konečnou fází přirozeného vývoje rašelinště v nízkých nadmořských výškách.

www.trebonsko.cz

GPS: 48°54'40"N, 14°58'58.29"E

RAPŠACH

První zmínka o obci pochází z roku 1338. Kostel sv. Zikmunda byl založen kolem roku 1450 a přestavěn v novogotickém stylu v roce 1890.

www.rapsach.cz

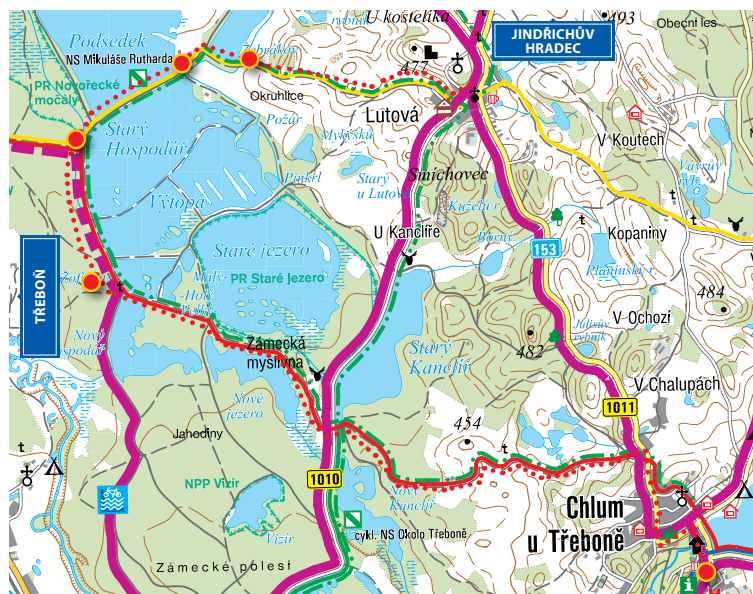
GPS: 48°52'44.753"N, 14°55'58.083"E

SPOLSKÝ RYBNÍK

Rybník byl v roce 1574 upraven rybníkářem Jakubem Krčínem z Jelčan a Sedlčan, tehdy nesl jméno Nevěrný rybník. Jeho vody odvádí Spolský potok do třeboňského rybníku Svět.

www.trebonsko.cz/spolsky-rybnik

GPS: 48°58'27.109"N, 14°42'9.498"E

Naučná stezka Mikuláše Rutharda okolím chlumeckých rybníků (pro pěší i cyklisty, 10 km)

Pohled na Chlum u Třeboně přes rybník Hejtman

STAŇKOVSKÝ RYBNÍK

Jde o **nejhlubší rybník v Čechách**, u hráze ve Staňkově je hloubka přes 10 metrů. Rybník postavil v roce 1550 Miluláš Ruthard z Malešova a jeho vodami zatopil kaskádu tří menších rybníků na Koštěnickém potoce, dříve zvaném říčka Hostice. Po vypuštění rybníka jsou vidět zbytky kamenných hrází původních rybníků. Východní břeh Staňkovského rybníka tvoří hranici s Rakouskem.

www.trebon.rybarstvi.cz

GPS: 48°58'38.332"N, 14°57'12.412"E

SUCHDOL NAD LUŽNICÍ

Poprvé je zmiňován v roce 1362 jako součást třeboňského panství Rožmberků. V roce 1625 zde vznikla tavírna stříbrné rudy, po ukončení provozu byla přeměněna na sklárnu, která zanikla ve 40. letech minulého století. Roku 1660 se Suchdol stal majetkem Schwarzenbergů.

Za Rakouska-Uherska byl místem, kde se soustřeďovala a výrazně prosazovala duchovní pomoc Čechům na Vitorazsku. Dominantou Suchdola je kostel sv. Mikuláše z 2. poloviny 14. století, hlavní oltář zdobí obraz sv. Mikuláše z konce 19. století. Suchdolská madona, jedna z nejkrásnějších jihočeských madon, která zdobila hlavní oltář, byla přemístěna do Jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou.

www.suchdol.cz

GPS: 48°53'35.463"N, 14°52'36.156"E

STRÁŽ NAD NEŽÁRKOU

V letech 1914–1930 zde na svém zámku žila Ema Destiniová. Nyní je zámek se stálou expozicí, věnovanou životu této světoznámé umělkyně, přístupný veřejnosti. Současný majitel se jej rozhodl „zasvětit hudbě“ – společnost Stráž Emy Destiniové zde celoročně

Ema Destinová (1878–1930)

pořádá koncerty a hudební akce. Blíže Třeboni, u Nové řeky (15 km od Třeboně směrem na Stříbřec), je v tichém polostínu lesa pomník E. Destinové – na místě, kde ráda odpočívala při své nejoblíbenější činnosti – rybaření.

www.straznadnezarkou.cz

GPS: 49°4'10.732"N, 14°54'21.861"E

ZÁMEK JEMČINA

Roku 1748 dal kníže Černín podle projektu jednoho z nejvýznamnějších barokních

stavitelů A. Luraga postavit zámek poblíž Nežárky. Jemčina a k ní přilehlá obora pak proslula lovy a štvanicemi. Ve dvacátém století byl v zámku umístěn armádní raketový útvar, čímž došlo k poničení zámku i parku. Magická zámecká louka se staletými duby však zůstala zachována. I dnes se po ní prohánějí koně, chovaní zde již v dobách její největší slávy. V současnosti byl zámek zrekonstruován novým majitelem a je přístupný veřejnosti. Jeho nejcennější částí je díky své freskové výzdobě dochovaná kaple sv. Jana Nepomuckého.

www.jemcinazamek.cz

GPS: 49°5'51.715"N, 14°51'16.380"E

ZLATÁ STOKA

Mistrovské dílo Štěpánka Netolického. Jedná se o umělý kanál dlouhý téměř 50 km z počátku 16. století. Pojmenování „zlatá“ dostala v průběhu staletí pro svůj hospodářský význam a jedinečnost.

www.trebon.rybarstvi.cz

GPS: 49°0'15.911"N, 14°46'21.447"E

Zámek ve Stráži nad Nežárkou patřil operní pěvkyni Emě Destinové

VODNÍ TURISTIKA A ŘEKA LUŽNICE

Vodáci mají na Třeboňsku na výběr hned ze tří možností: **Lužnici**, **Nežárku** a **Hamerský potok** (ten je sjízdný jen v době vypouštění rybníků).

LUŽNICE

Kultovní vodácká řeka s malým spádem a mírným tokem. Dělí se na **Starou** a **Novou řeku** – uměle vybudovaný kanál z Lužnice. V době nízké vody vhodná i pro úplné začátečníky.

Obvyklé začátky plavby: Suchdol nad Lužnicí, tábořiště Majdalena

Délka: 187 km (na českém území 153 km)

Přítoky: Nežárka

Obvyklé cíle plavby: Veselí nad Lužnicí, Tábor, Bechyně, Koloděje nad Lužnicí

Vodáci na Lužnici

Písečný přesyp u Vlkova (směrem na Prahu, 16 km severovýchodně od Třeboně). **Vlkovská poušť** – tak je někdy nazývána pozoruhodná lokalita nedaleko Veselí nad Lužnicí, kde na ploše přibližně 80 × 60 metrů najdeme zbytek písečné duny, tzv. postglaciální přesyp. Jde o řadu malých písečných kopečků, protažených kolmo na směr převládajících větrů. Jemný písek, jímž je přesyp tvořen, je pohyblivý a za větru se na jeho povrchu tvoří zřetelné vlnky. Místo je rovněž významné výskytem vzácných suchomilných rostlin, lišejníků, mechů a najdeme zde i vzácné druhy teplomilného blanokřídleho hmyzu, např. včelu *Andrena vaga*.

NEŽÁRKA

Obvyklé začátky plavby: Jarošov, Jindřichův Hradec, Stráž nad Nežárkou

Délka: 56,2 km

Přítoky: Lásenice, Hamerský potok, Radouňský potok, Ratmírovský potok, Nová řeka (umělý kanál z Lužnice)

Obvyklý cíl plavby: Veselí nad Lužnicí

⇒ **4. Chlum u Třeboně** – Staňkov – Staňkovský rybník – Texas – Kouty – Žíteč – Lutová – Chlumecká rybníční soustava – NPP Vizír – Purkrabský rybník – Chlum u Třeboně **(27 km)**

⇒ **5. Suchdol nad Lužnicí** – Rapšach – Kunšach – Krabonoš – Nová Ves nad Lužnicí – hranice Vitorazska – Dvory nad Lužnicí – Suchdol nad Lužnicí **(26 km)**

⇒ **6. Suchdol nad Lužnicí** – Tušř – Rapšach – Spáleníště – Tokániště – PR Dračice – PR Široké blato – Nová Huť – rybník Svobodný – PR Rašeliňiště Pele – Na Chalupách – Chlum u Třeboně – Lipovky – Nová Huť – PR Bukové kopce – Františkov – PR Pískovna u Dračice – Klikov – Tušř (koupání) – Suchdol nad Lužnicí **(39 km)**

⇒ **7. Třeboň** – Branná – PR Ruda u Kojákov – Cep – Synochov – Suchdol nad Lužnicí – PR Horní Lužnice – Dračice – Klikov – Žabárna – PR Na Ivance – Kosky – Pilař – Zlatá stoka – NPP Vizír – PR Staré jezero – Chlumecká rybníční soustava – PR meandry Lužnice – Dlouhý most – Nová řeka – Rozvodí a zpět – PR Novořecké močály – NPR Stará řeka – Holičky – Třeboň **(53 km)**

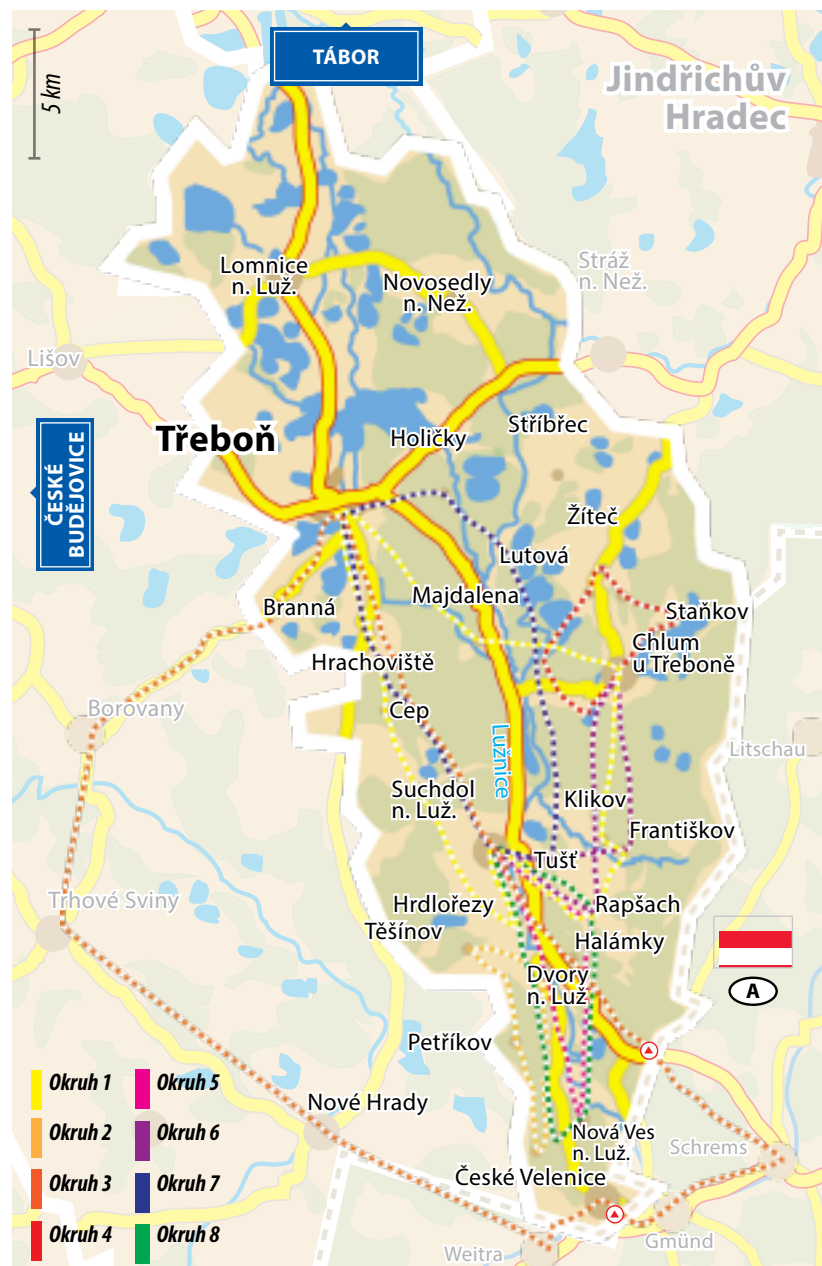
Třeboňsko je díky svému rovinatému charakteru krajem zaslíbeným **cykloturistice**. Níže najdete tipy na nejzajímavější cyklotrasy.

⇒ **1. Třeboň** – Majdalena – Chlum u Třeboně – PR Rašeliňiště Pele – Žabárna – Klikov – Františkov – PR Dračice – PP Pískovna u Dračice – Rapšach – Suchdol nad Lužnicí – Hrdlořezy – NPR Červené blato – Šalmanovice – Lipnice – Hrachoviště – Branná – Třeboň **(67 km)**

⇒ **2. Nové Hradý** – Kapinos – Petříkov – Těšínov – Jiřikovo Údolí – NPR Červené blato – Dvory nad Lužnicí – Byňovský rybník – Nové Hradý **(51 km)**

⇒ **3. Třeboň** – Suchdol nad Lužnicí – Halámky – Schrems – Gmünd – České Velenice – Weitra – Nové Hradý – Trhové Sviny – Borovany – Třeboň **(114 km)**

⇒ **8. Suchdol nad Lužnicí** – Hrdlořezy – Bosna – Malý a Velký Londýn – PR Dračice – Františkov – PP Pískovna u Dračice – Paříž – Nový York – Tušř – Suchdol nad Lužnicí **(50 km)**

NOVOHRADSKO

CUKNŠTEJN

Pozdně gotická tvrz byla za stavovského povstání vypálena císařskými vojsky a spolu s novohradským panstvím připadla Buquoyům, kteří ji opravili pro ubytování svých zaměstnanců. V roce 1945 byla tvrz zkonfiskována a do majetku ji dostal stát. Až v roce 2000 získala soukromého majitele a nadějí na záchranu.

www.cuknstejn.com

GPS: 48°46'29.549"N, 14°45'0.938"E

ČESKÉ VELENICE

Město vzniklo na základě smlouvy ze Saint Germain z roku 1919 rozdělením města Gmünd, které bylo připojeno k Rakousku. Nádraží, železniční opravny a osady v jejich okolí připadly nově vzniklému Československu pod názvem České Velenice. Nebývalý rozkvět zažily Velenice ve 20. a 30. letech minulého století zejména díky železnici a prosperujícím zmiňovaným opravnám. Chybějící katolický kostel byl ve městě postaven v roce 1935. Školou

Pozdně gotická tvrz Cuknštejn

prochází 15. poledník, k pozoruhodnostem stojícím za zhlédnutí patří i Masarykův historický železniční vagón.

www.velenice.cz

GPS: 48°46'1.950"N, 14°57'58.674"E

HALÁMKY

První osadníci, dřevaři a uhlíři, založili osadu asi o 15 dřevěných domcích v roce 1730. Později si obyvatelé přivydělávali pletením košíků, výrobou šindele a pálením dřevěného uhlí.

www.halamky.info

GPS: 48°51'11.879"N, 14°54'54.189"E

Novohradské hory, na jejich úbočí lze rozeznat poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie v obci Dobrá Voda

HRDLŮŘEZY

Jméno vesnice jako by vystoupilo z pohádek o loupežnících. Její původní název Malý Suchdol se používal v 15. století. Náves zdobí kaple sv. Jana z roku 1816.

www.suchdol.cz

GPS: 48°52'7.736"N, 14°52'10.600"E

JIRÍKOVO ÚDOLÍ

Zaniklá obec se sklárnou, která byla založena koncem 18. století. Proslulosti dosáhla po roce 1815, kdy zde hrabě Jiří František Buquoy soustřeďuje pokusy s výrobou nových druhů skla. Černé opakní sklo – **hyalit** se stalo významným vývozním artiklem po celé Evropě. Sklárna zanikla z důvodu odlesňování a nedostatku palivového dříví, i když ho nahrazovala ve sklářských pecích rašelina, která se v okolí těžila tzv. „borkováním“.

www.trebonsko.cz

GPS: 48°51'19.957"N, 14°47'18.616"E

KRABONOŠ

Obec se připomíná jako hraniční již roku 1179. K Čechům byla připojena roku 1920, později zanikla z důvodu vzniku železné opony. Dochoval se původní gotický kostel sv. Jana Křtitele s farou.

www.zanikleobce.cz

PŘÍRODNÍ REZERVACE

KRABONOŠSKÁ NIVA

Přirozený tok Lužnice se sítí slepých ramen a tůní. Rezervace navazuje proti proudu řeky na rakouské chráněné území Lainsitzniederung a směrem po proudu na PR Horní Lužnice, PR Na Ivance a PR Meandry Lužnice.

www.trebonsko.cz

Jedna z nejoblíbenějších lázní v Dolním Rakousku – Sole-Felsen-Bad v Gmündu, Waldviertel.

NOVÉ HRADY

Město založené koncem 13. století bylo ve středověku významnou hraniční pevností, Vítkovci zde byl vybudován hrad s jedním z nejhlubších vodních příkopů

Zámek v Gmündu

v Čechách, dnes bez vody. Po roce 1620 se stalo majetkem rodu Buquoyů, který v Nových Hradech sídlil až do roku 1945. Buquoyové zde zanechali mnoho stavebních, uměleckých a přírodních památek – tzv. Rezidenci na náměstí, empírový zámeček s parkem, hrobku v pseudogotickém slohu, Terčino údolí.

www.novehrady.cz

GPS: 48°47'24.313"N, 14°46'31.451"E

Bývalá „Residence“ rodu Buquoyů v Nových Hradech

(TEREZINO ČI TEREZIINO) ÚDOLÍ

Národní přírodní památka je romantickým parkem v nivě říčky Stropnice, který nechal vybudovat na místě bývalé bažantnice na popud své manželky, hraběnky Terezie Buquoy, roku 1756 hrabě Jan Nepomuk Buquoy. Park byl doplněn několika romantickými stavbami – empírovou budovou tzv. Lázníček, později tzv. Modrým domem či umělým vodopádem. Parku dominují letité duby letní, vysázeny sem byly i exotické druhy dřevin – cypřiše,

Víte, že...

Rozsáhlé lesy a blata hlídá podle pověstí lidmi obávaný Hejmon, který trestal toho, kdo tropil nějakou neplechu – pytláctví, krádež dřeva apod. Stejně jako Krakonoš ovládal údajně přírodní živly, kterými z lesa vyhnal nevtaného návštěvníka. Bral na sebe občas podobu velkého zajíce a hnál nebohého pytláka až ke vsi – alespoň tak praví pověst z vitorazských blat.

Nové Hradce – strážní hrad poprvé zmiňovaný roku 1279

Umělý vodopád v Tereziň (či Tereziině) údolí

vejmutovky či douglasky. Údolím vede naučná lesnická stezka.

www.novohradky.info

GPS: 48°47'1.376"N, 14°46'8.918"E

VITORAZSKO

Název oblasti se odvozuje od názvu rakouského města Weitra (Vitorazy). Většina osad v oblasti má původ ve slovanském osídlení, v 12. století začala kolonizace německým obyvatelstvem, později bylo

Víte, že...

K Novým Hradům se váže několik pověstí, mj. jedna z nich vypráví o zjevení tzv. Modré paní. Objevovala se velmi zřídka, zpravidla jen ve dne, a tomu, kdo ji zahlédl, vyšla údajně šťastná hvězda a v životě se mu začalo dařit. Po hradě se údajně potuluje i Černý rytíř, který v hradních zdech našel smrt rukou chamtivého Tomáše z Laku, ježmuž byl v 15. století tehdy rožmberský hrad zastaven.

území připojeno k dolnorakouskému arcivévodství. V roce 1920 bylo několik obcí a osad (Nakolice, Nová Ves nad Lužnicí, Trpnouze, Vyšné, Rapšach, Tušť. České Velenice) připojeno k Československu. Po II. světové válce nastalo nucené vysídlování obyvatel na rakouskou stranu hranice. Oblast čekala na svoje znuvuvzkříšení až do roku 1989. Léta neprávem opomíjené území je jedním z nejhezčích na Třeboňsku. Bohaté historií, malebností i přírodními krásami. Oblastí vede **NS Paměti Vitoraska**.

www.trebonsko.cz

GPS: 48°47'25.992"N, 14°46'53.819"E

ŽUMBERK

Žumberk je ojedinělým příkladem jedné ze tří evropských dochovaných opevněných vsí s tvrzí a kostelem. Ve zrekonstruované tvrzí je expozice lidového malovaného nábytku 18. a 19. století a lapidárium Jihočeského muzea. Vedle tvrže stojí čtyřlůdný gotický kostel z 15. století.

www.muzeumcb.cz

GPS: 48°47'45.210"N, 14°40'57.342"E

Žumberk – opevněná vesnice s tvrzí

Zámek Borovany

BOROVANSKO

BOROVANY

Ves byla v historii poprvé doložena roku 1186 v majetku kláštera v dolnorakouském Zwettlu, později se majiteli Borovan staly rody Vítkovců, Rožmberků, Švamberků i Schwarzenbergů. Město oplývá řadou pamětihodností. Kostel Navštívení P. Marie pochází z poloviny 15. století, v křížové chodbě kláštera augustiniánů se nalézá lapidárium barokních soch, na náměstí stojí barokní radnice z roku 1685 či dochovaný pranýř z poloviny 17. století. Borovany jsou proslulé koncerty duchovní hudby a varhanními koncerty v kostele.

Borovanský pranýř sloužil v minulosti pro výstrahu znesvářených sousedů či jako místo pokání milenců, kteří za svobodna počali dítě. Zavěšení v železné kleci na pranýři dleli rozhádání sousedé tak dlouho, dokud se neusmířili. Poslední, na

hanbu postavení milenci, stáli na borovanském pranýři naposledy v roce 1763.

www.borovany-cb.cz

GPS: 48°53'55.089"N, 14°38'30.836"E

DVOREC U BOROVAN

PARK EXOTICKÝCH ZVÍŘAT

Na první pohled obyčejné venkovské stavení s ohradami mezi lesy skrývá nečekaně exotický zážitek hlavně pro děti. Jsou zde chováni lvi, tygři i hadi v bezbarierovém areálu Parku exotických zvířat u Borovan.

www.zoodvorec.cz

GPS: 48°52'23.028"N, 14°39'16.587"E

TROCNOV U BOROVAN

Památník Jana Žižky z Trocnova s muzeem husitství, rodiště slavného husitského vojevůdce.

www.trocnov.cz

GPS: 48°53'28.902"N, 14°36'25.480"E

KOJÁKOVICE

Vesnická památková zóna chrání od roku 1990 jedinečnou vesnickou urbanistickou zástavbu ze 14. století. Vedle zachovalých statků selského baroka můžeme obdivovat i objekt kovárny. Kojákovickým rodákem je mj. Jan Kojan, malíř a výtvarník, v rodné vsi vytvořil pomník padlým, s jeho dílem se můžete seznámit v Muzeu a galerii Třeboň (www.muzeum-trebon.cz).

www.obecjilovice.cz

GPS: 48°55'47.380"N, 14°44'19.466"E

VENKOVSKÉ MUZEUM

A INFOCENTRUM KOJÁKOVICE

Expozice představuje život našich předků, tradiční řemesla v regionu a emigraci Jihočechů za prací do Ameriky, která také vesnice v 19. století významně ovlivnila (www.ruze.ekomuzeum.cz).

www.trebonsko.cz

GPS: 48°55'47.380"N, 14°44'19.466"E

Selské baroko v Kojákovících

Park exotických zvířat Dvorec u Borovan

Barokní poutní kostel Svaté Trojice nedaleko Trhových Svinů

TRHOSVINENSKO

TĚŠÍNŮV

Název obce Těšínov je doložen již v roce 1533, nalezneme ho také v rožmberském urbáři. Těšínov se stal v první polovině 17. století majetkem novohradských Buquoyů. V minulosti stály na řece Stropnici mlýny, těžila se zde železná ruda, prosperovala sklářská huť. V okolních lesích se pátilo dřevěné uhlí a vyráběla kolomaz. Cesta z Těšínova do Petřikova byla v roce 1938 státní hranicí mezi protektorátem a „říší“. Dnes je tato oblast spíše rekreační lokalitou.

www.petrikov-obec.cz

GPS: 48°51'43.160"N, 14°44'16.811"E

TRHOVÉ SVINY

Město na soutoku Trhvosvinenského a Farského potoka vzniklo v polovině 13. století, z konce 13. století pochází kostel Nanebevzetí Panny Marie s barokním oltářem a sochou Trhvosvinenské madony z roku 1520. Barokní kostel Nejsvětější Trojice z počátku 18. století je nejen ozdobou města, ale ukrývá i pramen údajně léčivé vody.

www.tsviny.cz

GPS: 48°50'25.714"N, 14°38'13.551"E

Víte, že...

Buškův hamr

Hamr z roku 1780 je kovárna na vodní pohon na Klenském potoce, po rekonstrukci je dnes plně funkční. Hamr je otevřen veřejnosti, pořádá se zde řada kulturních akcí.

www.buskuv-hamr.cz

Náš TIP

KAPŘÍ HRANOLKY

Filet z kapra je označen pro očištěnou půlku kapra bez páteře a žeber, jakož i bez ploutví. Půlku kapra je pak nutné prokrájet hustými řezy v místech, kde jsou tenké rozeklané kostice v rybí svalovině. Řezy vedte od hřbetu dolů ostrým nožem tak, abyste prořízli kosti na přibližně dvoucentimetrové kousky a zároveň neprořízli kůži. Ta pak drží pohromadě prořezané maso. Zároveň z ryby krájete tenké delší proužky (hranolky). Z vína, sójové omáčky, česneku, koření a soli připravte marinádu a tu pak zamíchejte do rybích hranolků.

Nechte hodinku odležet a pak kousky rybiho masa obalte ve směsi mouky a škrobu. Smažte je v rozpáleném oleji a dbejte na to, aby se hranolky k sobě příliš neslepovaly. Podávejte s chlebem a smetanovým dresinkem.

Mějte 600 g filetovaného kapra, sůl, mletý zázvor, drcený kmín, sladkou mletou papriku, 50 ml červeného vína, 30 ml sójové omáčky, 5 stroužků česneku, 50 g škrobové moučky, 50 g hladké mouky, 200 ml oleje na smažení.

ZÁMECKÝ KAPR NA VÍNĚ

Porce kapra důkladně osolte, okmínujte a nechte hodinu odležet v chladu. Potom obalte v hladké mouce a pečte na rozpáleném oleji nebo sádle. Pečenou rybu vyjměte a nechte v teple. Do výpeku dejte rozpustit slaninu nakrájenou na jemné nudličky, přidejte drobně pokrájenou cibuli a jakmile se osmažne, zalijte vše červeným vínem. Nechte zprudka odvařit až šťáva zhoustne. Nakonec přidejte posekané bylinky, lžici medu, případně trochu cukru a šťávu stáhněte z ohně.

Nasucho nebo na omastku připravte chlebové topinky. Ty potřete stroužky česneku a rozkrájejte na talíř. Na topinky položte pečené porce ryby a vše přelijte šťávou z vína. Můžete nechat ještě chvilku v horké troubě a hned jak se šťáva vsákne do chleba, podávejte.

Na čtyři porce mějte: 600 g porcovaného kapra, sůl a drcený kmín, hrst hladké mouky, sádlo nebo olej na pečení, 150 ml červeného vína, 80 g slaniny, jednu cibuli, šalvěj a rozmarýn, trochu medu nebo cukru, 4 krajíce chleba, česnek.

KULTURA A PRAVIDELNÉ AKCE V TŘEBONI

Duben:

Velikonoční trhy

Květinová Třeboň – květinové a zahrádkářské trhy

Tradiční zahájení turistické sezony

Květen:

Anifilm – mezinárodní festival animovaných filmů

Třeboňská šlapka – zahájení cykloturistické sezony na Třeboňsku

Červen – září:

Třeboňský divadelní festival

Červen:

Okolo Třeboně – oblíbený multižánrový festival (www.okolotrebne.cz)

Červenec:

Třeboňská nocturna – festival k počtě Emy Destinnové. Vystupují nejlepší čeští a zahraniční interpreti klasické hudby.

Třeboňské slavnosti Jakuba Krčína

– hlavní městské slavnosti

Pivovarské slavnosti – tradiční slavnosti pivovaru Regent s kulturním programem a soutěžemi

Srpen:

Myslivecká Třeboň – koncert trubačů na náměstí, psovodi, sokolníci, trhy, aj.

Lázeňská Třeboň – zábavná prezentace třeboňských lázní

Zpátky do Třeboně – ozvěny festivalu Okolo Třeboně

Rybářské slavnosti

Září:

Houbařské slavnosti – trhy

Svatováclavský jarmark

Třeboňské cyklobraní – svátek všech vyznavačů cykloturistiky

Krčinův labyrint – cykloturistická orientační jízda (nebo pochod) krajem rybníků

Svatováclavské slavnosti – tradiční oslavy patrona Země české, dobrého jídla, pití a zábavy

Říjen:

Jablkobraní – tradiční podzimní slavnosti

Výlov Rožmberka

Prosinec:

Vánoční trhy, trubení z věže

Advent v Třeboni

Víte, že...

Tradiční jihočeskou událostí a velkou turistickou atrakcí jsou pravidelné podzimní **výlovy rybníků**. Zvláště pak výlov největšího z nich, Rožmberka, se těší obrovskému zájmu návštěvníků. Výlovy jsou často spojeny s řadou doprovodných akcí konaných na hrázi – hudba, nabídka rybích specialit, prodej živých ryb, aj. Termíny výlovů jednotlivých rybníků jsou na stránkách:

www.trebon.rybarstvi.cz

SEZNAM MUZEÍ A EXPOZIC

Zámek a Zámecká galerie

Zámek 115.; otevřeno duben, květen, září, říjen – denně mimo pondělí 9.00–16.00 hod., červen až srpen – denně mimo pondělí 9.00–16.30, tel.: 384 721 193;

www.zamek-trebon.cz

Prohlídkové trasy (viz str. 15):

Rožmberské renesanční interiéry
Pší kuchyně, konírna, kasematy
Soukromá schwarzenberská apartmá.

Vodníci a vodnice

Zámek 115; otevřeno od 1. 7. do 31. 8. mimo pondělí 10–16 hod., tel.: 777 247 529

www.zamek-trebon.cz

Strašidla v zámeckých sklepech.

Dům přírody Třeboňska

Zámek 110, vstup z parku
tel.: 384 724 912, 601 330 960

otevřeno celoročně, více informací o otevírací době na:

www.dumprirody.cz/dum-prirody-trebonska; www.itrebon.cz

Trvalá expozice „Krajina a lidé“.

Dům Štěpánka Netolického

Masarykovo náměstí 89/I

otevřeno celoročně, více informací o otevírací době na:

www.dumstepankanetolickeho.cz

Trvalá expozice věnovaná rybníkářství a osobě Štěpánka Netolického.

Akvária Třeboň

U Světa 331; otevřeno duben – květen v sobotu a v neděli 10.00–17.00, červen – srpen

denně 9.00–17.00

tel.: 602 487 599

Expozice sladkovodních ryb.

Radniční věž

Masarykovo nám.; květen – říjen 9.00–17.30

(dle počasí – klíče v IKS)

tel.: 384 721 169; www.itrebon.cz

Pohled na Třeboň z výšky.

Kostel a klášter

otevřeno denně 15.00 – výklad s průvodcem, v neděli dopoledne po mši, tel.: 732 251 103

www.trebon.farnost.cz

Gotický dvoulodní kostel, Třeboňská madona, ambity s gotickými freskami.

Sbírka vodních a mokřadních rostlin

Dukelská 135; tel.: 384 721 156

www.butbn.cas.cz

Jedna z nejlepších sbírek vodních a mokřadních rostlin světa v Botanickém ústavu Akademie věd ČR.

Schwarzenberská hrobka

Domanín; tel.: 384 721 193

otevřeno celoročně, mimo pondělí, v zimních měsících provoz dále omezen, více informací:

schwarzenberska-hrobka.cz

Místo posledního odpočinku členů významného rodu uprostřed anglického parku.

Galerie Pivovar – Sladovna

denně mimo pondělí, květen–srpen, 10.00–17.00 hod.

www.pivovar-regent.cz

Putovní výstavy v bývalé sladovně.

P O Z O R ! Otevírací doby se mohly v době po vydání průvodce změnit.

Náš TIP

PENZION A RESTAURACE DVORCE TŘEBOŇ

Dvorce jsou ideálním místem pro **rodinnou dovolenou**, společná setkání přátel nebo pro chvíle odpočinku ve dvou. Budou vaším startem i cílem při **výletech** po nádherném okolí.

V bývalém schwarzenberském statku se můžete ubytovat v komfortních **apartmánech** nebo v útulných **pokojích**. **Snídani** si můžete vychutnat na **terase** nad rybníkem, v zimě a za chladnějšího počasí uvnitř u zapáleného krbu. **Restaurace** je vyhlášena jak specialitami z hovězího z vlastní **biofarmy**, tak **čerstvými rybami** z rybníků Habr a Hrádeček, pestrou nabídku doplňují voňavé bylinky, zelenina a ovoce ze zahrad penzionu.

Pro **děti** je připraveno dětské hřiště s věží, pískovištěm a dalšími atrakcemi. V malém rybníčku Habr, který se nachází hned u penzionu, můžete chytat **ryby**, nebo je jen krmit. Rádi vám tu zapůjčí prut na chytání i s podběrákem.

**Penzion a restaurace
Dvorce Třeboň**
Dvorce 50, 379 01 Třeboň
+420 775 705 910
info@dvorce.cz
www.dvorce.cz

Náš TIP

Cukrárna Jadran a Zmrzlinový svět v Třeboni

Při objevování Třeboně můžete dostat chuť na něco sladkého nebo osvěžujícího.

Co takhle vyhlášené italské a makedonské speciality? Cukrárna Jadran na Masarykově náměstí má v nabídce mnoho druhů zmrzlin, voňavou kávu a lahodné zákusky.

Nedaleko, v Rožmberské ulici, se můžete osvěžit pravou italskou zmrzlinou nebo mléčnými nápoji ve **Zmrzlinovém světě**.

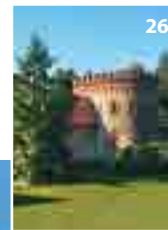

Masarykovo náměstí v Třeboni

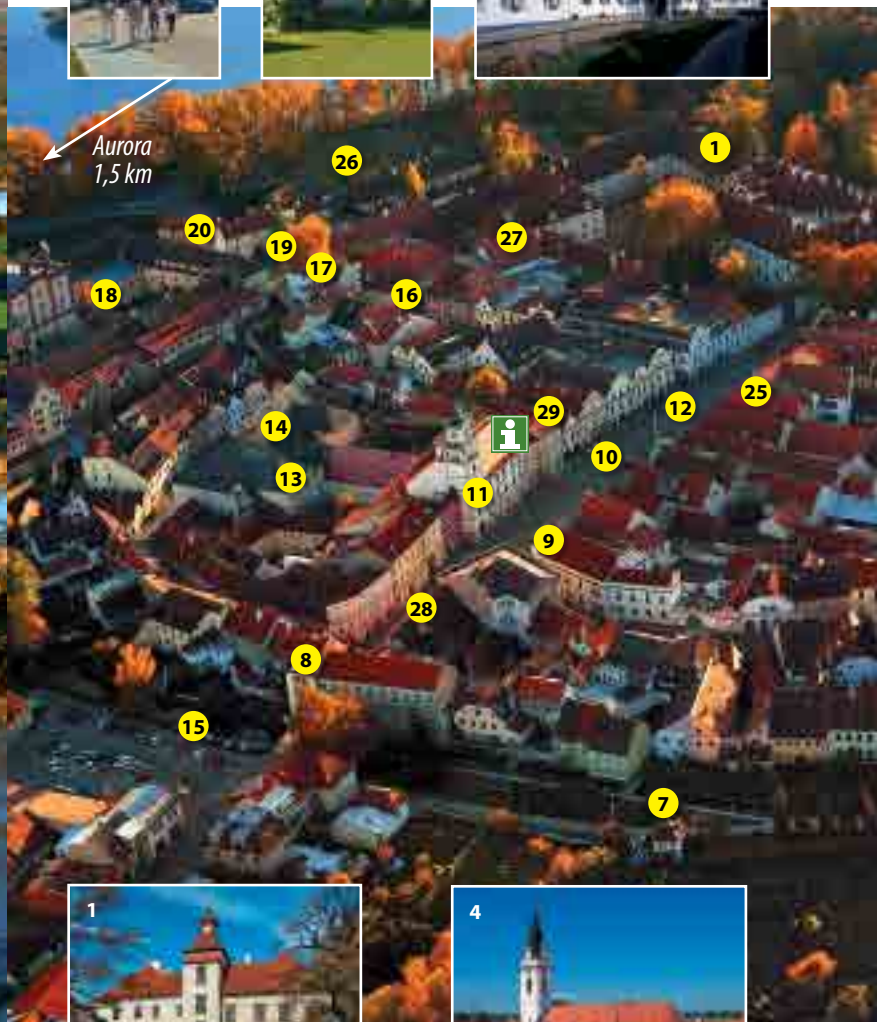
Velký Tisý

Rožmberk

Malý Tisý

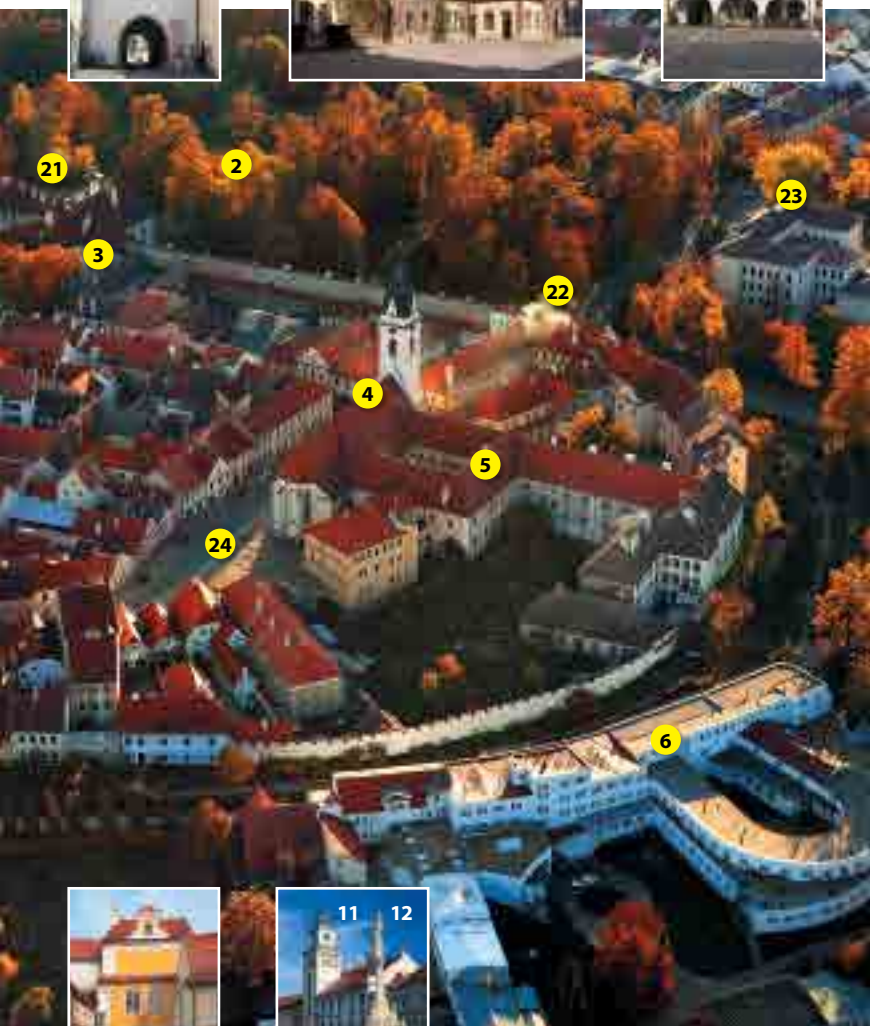

Aurora
1,5 km

- 1/ Státní zámek Třeboň
- 2/ Zámecký park
- 3/ Břilická brána
- 4/ Kostel Panny Marie Královny
a sv. Jiljí
- 5/ Bývalý augustiniánský klášter
- 6/ Bertiny lázně
- 7/ Tylův domek
- 8/ Hradecká brána
- 9/ Hotel Bílý koníček

- 10/ Masarykovo náměstí
- 11/ Stará radnice
- 12/ Kamenná kašna a Mariánský sloup
- 13/ Městské divadlo J. K. Tyla
- 14/ Společenské centrum Beseda
- 15/ Zlatá stoka
- 16/ Žižkovo náměstí
- 17/ Svinenská brána
- 18/ Pivovar Bohemia Regent
- 19/ Trocnovské náměstí

- 20/ Novohradská brána
- 21/ Dům přírody Třeboňska
- 22/ Budějovická brána
- 23/ Základní škola
- 24/ Husova ulice
- 25/ Dům Štěpánka Netolického
- 26/ Městské hradby
- 27/ Krčínův dům
- 28/ Zrcadlové bludiště
- 29/ Třeboň v marcipánu

www.zamek-trebon.eu
www.mesto-trebon.cz
www.itrebon.cz
www.laznetrebon.cz
www.visittrebon.cz

www.mcumedia.cz

9 788073 391522